

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**«ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:

ΜΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ
ΑΜ:2004116

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2011

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα Καθηγήτρια κ. Τριανταφυλλοπούλου Αθανασία για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή της όπως και για την υπομονή που επέδειξε όλους αυτούς τους μήνες.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους ανθρώπους του προσωπικού μου περιβάλλοντος, για την αμέριστη συμπαράστασή τους, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών της προσπάθειάς μου. Η ψυχολογική βοήθεια που μου προσέφεραν ήταν πολύτιμη.

Τέλος ευχαριστώ όλους του υπαλλήλους του Δήμου Καλαμάτας για τον χρόνο που μου αφιέρωσαν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έγινε στα πλαίσια εκπόνησης πτυχιακών εργασιών του ΤΕΙ Καλαμάτας, της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας, του Τμήματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Θέμα της εργασίας είναι η Διοικητική Μεταρρύθμιση και η Τοπική Αυτοδιοίκηση και συγκεκριμένα η περίπτωση του Δήμου Καλαμάτας.

Πιο συγκεκριμένα η εργασία περιλαμβάνει τα παρακάτω κεφάλαια:

- Στο πρώτο κεφάλαιο, αναλύονται ο αρμοδιότητες, η δομή, η διοίκηση, η οργάνωση και η λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Στο δεύτερο, αναλύεται η ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύεται το πρόγραμμα «Καλλικράτης».
- Στο τέταρτο κεφάλαιο, περιγράφεται η Μεσσηνία και συγκεκριμένα η πρωτεύουσά της η Καλαμάτα, καθώς αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας στην παρούσα εργασία, όσο αφορά την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης».
- Στο πέμπτο κεφάλαιο, αναλύεται η εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» στην Καλαμάτα και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε υπαλλήλους του Δήμου Καλαμάτας θέλοντας να μάθουμε την άποψή τους για το πρόγραμμα «Καλλικράτης».

Για την διεξαγωγή της παρούσας εργασίας στηριχθήκαμε σε δευτερογενείς πηγές όπως βιβλιογραφία και αρθρογραφία για το Πρόγραμμα Καποδίστριας, σε πηγές άντλησης στοιχείων για τον Δήμο Καλαμάτας όπως η ιστοσελίδα του Δήμου Καλαμάτας, ο Κοινωνικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας κ.λ.π.

Πρωτογενείς πηγές στις οποίες στηριχθήκαμε για την διεξαγωγή της εργασίας αποτελούν τα ερωτηματολόγια προς τους υπαλλήλους του Δήμου Καλαμάτας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	iv
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	3
ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	3
1.1 Πρώτη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμοι-Κοινότητες)	3
1.2 Δεύτερη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης Ν. Α.	5
1.3 Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας	7
1.4 Αρμοδιότητες Ο.Τ.Α.	8
1.5 Διοίκηση Ο.Τ.Α.	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	11
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	11
2.1 Ιστορική αναδρομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	11
2.2 Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Δημοτικών εκλογών	13
2.3 Η διοικητική οργάνωση κατά την Τουρκοκρατία	18
2.4 Η τοπική αυτοδιοίκηση κατά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα (1941-44)	23
2.5 Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μετά την εθνική ανεξαρτησία	24
2.6 Οι μεταρρυθμίσεις μέχρι σήμερα	25
2.6.1 Εποχή Κλεισθένη	25
2.6.2 Μεταρρύθμιση 1822	25
2.6.3 Μεταρρύθμιση 1828	25
2.6.4 Μεταρρυθμίσεις 1833 & 1840	26
2.6.5 Μεταρρύθμιση 1912	26
2.6.6 Σύνταγμα 1927, 1952	26
2.6.7 Μεταρρυθμίσεις 1984 & 1986	27
2.6.8 Μεταρρύθμιση 1997	27
2.6.9 Μεταρρύθμιση 2001	28
2.6.10 Μεταρρύθμιση 2010	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	29
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»	29
3.1 Οι καινοτομίες του προγράμματος «Καλλικράτη»	29
3.2 Τα οικονομικά των ΟΤΑ	32
3.3 Οι αλλαγές που επέφερε το πρόγραμμα «Καλλικράτης»	33
3.4 Οι αρμοδιότητες των δήμων (Ν. 3852/10)	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	38
Η ΚΑΛΑΜΑΤΑ	38
4.1 Η Πόλη της Καλαμάτας	38
4.2 Η ιστορία της Καλαμάτας	40
4.3 Τοπικά Διαμερίσματα	41
4.4 Πληθυσμός δήμου Καλαμάτας	42
4.5 Έκταση δήμου Καλαμάτας	48
4.6 Γεωμορφολογικά στοιχεία	48
4.7 Κλιματολογία	49
4.8 Προσβασιμότητα στον δήμο	52
4.9 Δημόσιες Υπηρεσίες	53
4.10 Κοινωνικές δραστηριότητες	58
4.10.1 Κοινωνικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας	58
4.10.2 Αθλητικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας	59
4.10.3 Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμάτας «ΦΑΡΙΣ»	59
4.10.4 Τρίτη ηλικία	61
4.10.5 «Αλεξανδράκειο Γηροκομείο»	64
4.10.6 «Βοήθεια στο σπίτι»	64
4.10.7 Υλοποίηση προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» στην πόλη της Καλαμάτας	65
4.10.8 Υλοποίηση προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» στα Τοπικά Διαμερίσματα	65
4.10.9 Δημοτικοί Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Καλαμάτας	66
4.10.10 Ευπαθείς Κοινωνικά Ομάδες	68
4.10.11 Δημοτικό Παντοπωλείο	69
4.11 Πολιτιστικές Εκδηλώσεις	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο	72
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ	72
5.1 Οι αλλαγές στους δήμους Μεσσηνίας	72

5.2 Σύσταση και συγκρότηση της Περιφέρειας	74
5.3 Αποκεντρωμένη διοίκηση	75
5.4 Η έρευνα	79
5.4.1 Υλικό έρευνας	79
5.4.2 Αποτελέσματα έρευνας	79
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	95
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	97
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	100
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	100

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης εξασφαλίζει μια δραστικά ξεκάθαρη, στέρεα και λειτουργική δομή που επιτρέπει μια νέα ποιότητα στη λειτουργία της με την αξιοποίηση του αυτοδιοικητικού δυναμικού για την εξυπηρέτηση του πολίτη και την αναβάθμιση των συνθηκών της ζωής του αλλά και την αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας, την αντιμετώπιση των προβλημάτων επικαλύψεων αρμοδιοτήτων, τις αντιφατικές και αντικρουόμενες αποφάσεις, με την ολοκληρωμένη διαχείριση πολιτικών σε κάθε επίπεδο.

Μέτρο για την αξιολόγηση της επιτυχίας της είναι η αναβάθμιση της καθημερινότητας του πολίτη, η ενίσχυση της επαγγελματικής δράσης και της επιχειρηματικότητας, η αναβάθμιση του ρόλου των αιρετών και των συνθηκών εργασίας των εργαζόμενων της αυτοδιοίκησης, η σωστή διαχείριση των δημόσιων πόρων και η συμβολή στη δημοσιονομική ανάταξη και την αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας.

Η παρούσα εργασία περιλαμβάνει τα παρακάτω κεφάλαια:

- I. Στο πρώτο κεφάλαιο, περιγράφεται ο πρώτος και ο δεύτερος βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Αναλύονται οι αρμοδιότητες, η δομή, η διοίκηση, η οργάνωση και η λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- II. Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναλύεται η ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και των δημοτικών εκλογών, η διοικητική οργάνωση του Κράτους κατά την Τουρκοκρατία και κατά την Γερμανική κατοχή. Επίσης παρουσιάζεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση μετά την εθνική ανεξαρτησία. Στο τέλος αυτού του κεφαλαίου, αναλύονται οι μεταρρυθμίσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέχρι και σήμερα.

- III. **Στο τρίτο κεφάλαιο**, αναλύεται το πρόγραμμα «Καλλικράτης». Παρουσιάζονται οι βασικές αλλαγές που θα επιφέρει η μεταρρύθμιση, τα οικονομικά των νέων δήμων καθώς και οι αρμοδιότητές τους. Επίσης αναφέρονται και οι καινοτομίες του προγράμματος.
- IV. **Στο τέταρτο κεφάλαιο**, περιγράφεται η Μεσσηνία και συγκεκριμένα η πρωτεύουσά της η Καλαμάτα, καθώς αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας στην παρούσα εργασία, όσο αφορά την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης». Πιο αναλυτικά, παρουσιάζεται η ιστορία της πόλης, τα τοπικά διαμερίσματα του δήμου, ο πληθυσμός και η έκτασή του. Γίνεται αναφορά στα γεωμορφολογικά στοιχεία και στην κλιματολογία της περιοχής. Αναλύεται η προσβασιμότητα στον δήμο και οι δημόσιες υπηρεσίες που έχουν έδρα την Καλαμάτα. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στις κοινωνικές δραστηριότητες του δήμου και στις πολιτιστικές.
- V. **Στο πέμπτο κεφάλαιο**, αναλύεται η εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» στην Καλαμάτα και παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε υπαλλήλους του Δήμου Καλαμάτας θέλοντας να μάθουμε την άποψή τους για το πρόγραμμα «Καλλικράτης».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Στο κεφάλαιο αυτό, περιγράφονται οι αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η δομή της, η οργάνωση και η λειτουργία της. Βασική πηγή άντλησης των παραπάνω, αποτελεί ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας.

Η ελληνική επικράτεια - με εξαίρεση την περιοχή του Αγίου Όρους, για την οποία προβλέπεται ιδιαίτερο καθεστώς - είναι διαιρεμένη σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ).

Οι ΟΤΑ σκοπό έχουν να δημιουργήσουν ευκαιρίες ενεργητικής συμμετοχής του πολίτη στα κοινά και να ενδυναμώσουν το αίσθημα ευθύνης και καθήκοντος του πολίτη απέναντι στη κοινωνία. Δημιουργώντας καλύτερη τοπική κοινωνία δημιουργούμε καλύτερο κράτος. Ο θεσμός της τοπικής Αυτοδιοίκησης κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα (άρθρο 102), το οποίο θεμελιώνει τον Α' και Β' βαθμό Αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα:

1.1 Πρώτη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμοι-Κοινότητες)

Τους ΟΤΑ αποτελούν οι Δήμοι και οι Κοινότητες. Μέχρι την 31/12/2010 υπήρχαν 914 Δήμοι και 120 Κοινότητες. Επικεφαλής των Δήμων είναι οι Δήμαρχοι, οι Κοινοτάρχες και τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια αντίστοιχα. Αυτά τα δεδομένα ίσχυαν μέχρι το τέλος του 2010 καθώς από την 01/01/2011 τέθηκε σε εφαρμογή το πρόγραμμα «Καλλικράτης» που θα αναλυθεί σε επόμενο κεφάλαιο της εργασίας.

Οι ΟΤΑ αποτελούν Ν.Π.Δ.Δ. (Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) και απολαύουν διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας. Αυτό σημαίνει ότι έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις, δική τους περιουσία, δικό τους προϋπολογισμό και απασχολούν δικούς τους υπαλλήλους¹. Η οικονομική τους δυνατότητα είναι βασικός παράγοντας για την ουσιαστική λειτουργία τους. Γι' αυτό, το κράτος μεριμνά για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων τους. Η μέριμνα αυτή πραγματοποιείται με ρυθμίσεις εκ μέρους του κράτους που να εξασφαλίζουν έσοδα, όπως π.χ. από τον φόρο ακίνητης περιουσίας. Η πολιτεία ασκεί διοικητική εποπτεία στους ΟΤΑ με τρόπο, όμως, που να μην εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους, δηλαδή ασκεί έλεγχο νομιμότητας των πράξεων τοπικής αρμοδιότητάς τους και όχι έλεγχο σκοπιμότητας (δεν εξετάζει αν οι πράξεις τους εξυπηρετούν κάποιο σκοπό ή όχι).

Τα όργανα των ΟΤΑ εκλέγονται απευθείας από το λαό με άμεση, μυστική, και καθολική ψηφοφορία κάθε 4 χρόνια. Η αμεσότητα της εκλογής των οργάνων αποτελεί έκφραση λαϊκής κυριαρχίας. Και είναι μονομελή: ο Δήμαρχος ή ο αντιδήμαρχος για τους δήμους, ο Πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος για τις κοινότητες και συλλογικά: το Δημοτικό Συμβούλιο και η Δημοκρατική Επιτροπή, της δε κοινότητας το κοινοτικό συμβούλιο. Ο Δήμαρχος και ο Πρόεδρος εκτελούν τις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων, προϊστανται των υπηρεσιών του δήμου ή της κοινότητας και τους εκπροσωπούν.

Δήμοι με πληθυσμό περισσότερο από 100.000 κατοίκους μπορεί να διαιρεθούν σε διαμερίσματα. Όργανα των διαμερισμάτων είναι το συμβούλιο του διαμερίσματος και ο πρόεδρός του. Στους Δήμους και στις Κοινότητες που συστήθηκαν με το Σχέδιο «Καποδίστριας» (Ν.2539/1997), η εδαφική περιφέρεια κάθε Ο.Τ.Α. που καταργήθηκε και κάθε οικισμού που προσαρτήθηκε ονομάζεται «Τοπικό Διαμέρισμα». Προβλέπεται, επίσης, και η δυνατότητα διαίρεσης μιας περιοχής του Δήμου ή της Κοινότητας σε συνοικίες (συνοικιακά συμβούλια).

¹ **Μαραγκάκη, Μ., (2008), «Αρμοδιότητες τοπικής Αυτοδιοίκησης», Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, ΤΕΙ Κρήτης.**

Για την καλύτερη συνεργασία των Ο.Τ.Α. έχουν συσταθεί οι Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων. Οι ενώσεις αυτές είναι ΝΠΔΔ και διακρίνονται σε τοπικές (κατά περιφέρεια νομού) και την Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας και η Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας. Η συμμετοχή των δήμων και κοινοτήτων στις ενώσεις αυτές είναι υποχρεωτική. Σκοπός των ενώσεων είναι η προαγωγή της αυτοδιοίκησης, η έρευνα και μελέτη σχετικών προβλημάτων, κ.λπ

Με γνώμονα την ανάπτυξη της άμεσης δημοκρατίας σε τοπικό επίπεδο και την ενεργοποίηση του πολίτη στο πλαίσιο των τοπικών κοινωνιών, με τον νέο Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (ν.3463/2006) εισάγονται σημαντικοί καινοτόμοι θεσμοί. Στο πλαίσιο αυτό:

- Καθιερώνεται, για πρώτη φορά, ο θεσμός του τοπικού δημοψηφίσματος. Τούτο είναι δυνατό να διεξαχθεί είτε με πρωτοβουλία του δημοτικού και κοινοτικού συμβουλίου, είτε με λαϊκή πρωτοβουλία για θέματα που ρητά ορίζονται στον Δ.Κ.Κ.(Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας).
- Συγχρόνως, εισάγεται σύστημα θεσμών συμμετοχής των πολιτών στη διαμόρφωση των αποφάσεων που λαμβάνουν τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια. Στους θεσμούς αυτούς εντάσσεται και η διαβούλευση των οργάνων λήψης αποφάσεων με συλλογικούς φορείς και ενδιαφερόμενες ομάδες του πληθυσμού. Περαιτέρω, καθιερώνονται η Χάρτα Δικαιωμάτων του Δημότη, η κατάρτιση Οδηγού του Δημότη.

1.2 Δεύτερη βαθμίδα τοπικής αυτοδιοίκησης Ν. Α.

Μέχρι το έτος 1994 οι επικεφαλής των Νομών, Νομάρχες, διορίζονταν και παύονταν με ΠΔ που εκδιδόταν μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών. Από το 1994 (Ν. 2218/1994 και 2240/1994) οι νομοί αποτέλεσαν τον Β΄ βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αποτελούν ΝΠΔΔ. Τα όργανά τους και το Νομαρχιακό Συμβούλιο είναι αιρετά και αποτελούν όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. ("Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης" Π.Δ. 30/96 ΦΕΚ Α' 21).

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση διακρίνεται στις απλές διοικητικές περιφέρειες, (Νομός) και στις διευρυμένες (διοικητική περιφέρεια περισσοτέρων νομών). Σήμερα υπάρχουν συνολικά 50 Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις (απλές και διευρυμένες). Οι διευρυμένες είναι οι εξής: α) Αθηνών-Πειραιώς, β) Ροδόπης-Έβρου και γ) Δράμας – Καβάλας – Ξάνθης). Οι δυο βαθμίδες τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και ως εκ τούτου οι Ν.Α. δεν ασκούν εποπτεία στους Δήμους και στις Κοινότητες. Για την εκπλήρωση του σκοπού τους οι Ν.Α. διαθέτουν πόρους που προέρχονται από ίδια έσοδα (φόροι, τέλη, δικαιώματα κ.λπ.) και από κρατική επιχορήγηση.

Η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων των Νομαρχιών καθίσταται προβληματική, γιατί αυτές βρίσκονται ανάμεσα στις αρμοδιότητες της κρατικής διοίκησης αφενός και στις αρμοδιότητες των Δήμων και Κοινοτήτων αφετέρου. Στις Ν.Α. ανήκει πάντως η αρμοδιότητα διοίκησης τοπικών υποθέσεων νομαρχιακού επιπέδου. π.χ. χορήγηση αδειών εγκατάστασης, επέκτασης, διαρρύθμισης και λειτουργίας βιομηχανιών, εξασφάλιση της δημόσιας υγιεινής, η κατασκευή σχολικών κτιρίων, κ.τλ. Όργανα των Ν.Α.: α) το Νομαρχιακό Συμβούλιο β) Οι Νομαρχιακές Επιτροπές και γ) ο Νομάρχης.

Ο Νομάρχης και τα μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία και η θητεία τους είναι τετραετής. Όλες οι πράξεις των Νομαρχιακών Συμβουλίων και των Νομαρχιακών Επιτροπών αποστέλλονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας για να ελεγχθούν αν είναι νόμιμες ή όχι.

1.3 Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας

Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας (ή Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων) είναι το σύνολο των διατάξεων που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού.²

Η τελευταία αναθεώρηση του έγινε με την *κάρωση* του Ν. 3463/2006, με την οποία ενσωματώθηκαν μια σειρά νέων διατάξεων στο κείμενο του προηγούμενου κώδικα. Το κείμενο του κώδικα αποτελείται από 11 μέρη και 287 άρθρα. Εν συντομία τα περιεχόμενα του έχουν ως εξής:

1. Δήμοι και κοινότητες - Σύσταση και αρμοδιότητες
2. Δημοτικές και Κοινοτικές αρχές – Εκλογή
3. Αρμοδιότητες - άσκηση αρμοδιοτήτων δήμων και κοινοτήτων
4. Διοίκηση δήμων και Κοινοτήτων
5. Οικονομική διοίκηση ΟΤΑ - Περιουσία ΟΤΑ - Επιχειρησιακά Προγράμματα - Έργα και Προμήθειες – Απαλλοτριώσεις
6. Τοπική Δημοκρατία
7. Συνεργασίες Δήμων και Κοινοτήτων σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο
8. Διαδημοτική συνεργασία - Συμβάσεις – Συμπράξεις

²Ανακτήθηκε από: <http://el.wikipedia.org/>

1.4 Αρμοδιότητες Ο.Τ.Α.

Στην αρμοδιότητα των ΟΤΑ ανήκουν οι τοπικές υποθέσεις. Τοπική υπόθεση είναι εκείνη που αναφέρεται στην προαγωγή των συμφερόντων των κατοίκων της περιφέρειας των ΟΤΑ. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς.³

Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας απαριθμεί, ενδεικτικά, ορισμένες αρμοδιότητες που ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των ΟΤΑ πρώτης βαθμίδας. Τέτοιες αρμοδιότητες αποτελούν:

1. Η κατασκευή, συντήρηση και βελτίωση των κοινοχρήστων δημοτικών χώρων (δρόμοι, πάρκα, πλατείες, κ.λπ.),
2. η καθαριότητα και η περισυλλογή των απορριμμάτων,
3. η συντήρηση των σχολικών κτιρίων,
4. η διαχείριση των δημοτικών επιχειρήσεων,
5. η κατασκευή και συντήρηση βρεφονηπιακών σταθμών και νοσηλευτικών ιδρυμάτων, κ.λπ.

Από την άλλη, οι Δήμοι και οι Κοινότητες, αποτελούν γνωμοδοτικά όργανα σε μια σειρά από θέματα όπως η επέκταση του σχεδίου πόλεως και οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διακρίνουμε τις αρμοδιότητες σε⁴:

³ Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας

⁴ Ψυχάρης, Ι., (2003), «Η οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στην Ελλάδα», Λέκτορας Περιφερειακής Οικονομικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος, Δεκέμβριος 2008.

1. δοτές ή κατ'ανάθεση (είναι αυτές που ασκούνται για λογαριασμό της κεντρικής διοίκησης όπως π.χ. η τήρηση του δημοτολογίου για λογαριασμό του Υπουργείου Εσωτερικών και στη περίπτωση αυτή ο Δήμαρχος λειτουργεί ως υπάλληλος του Κράτους) και
2. αποκλειστικές (εκείνες δηλαδή που ανήκουν και ασκούνται αποκλειστικά από τους Δήμους και τις Κοινότητες, όπως η κατασκευή και συντήρηση του οδικού δικτύου).

1.5 Διοίκηση Ο.Τ.Α.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες διοικούνται τόσο από συλλογικά όργανα όσο και μονοπρόσωπα. Συλλογικά όργανα στους Δήμους είναι⁵:

1. το Δημοτικό Συμβούλιο,
2. η Δημαρχιακή Επιτροπή και
3. το Κοινοτικό Συμβούλιο στις Κοινότητες.

Το Δημοτικό Συμβούλιο αποτελεί το υπέρτατο όργανο διοίκησης του Δήμου, η έγκριση του οποίου είναι άκρως απαραίτητη για τα πιο σημαντικά ζητήματα που απασχολούν την πόλη. Στην πράξη όμως είναι ο Δήμαρχος που καθορίζει σε έναν μεγάλο βαθμό την ατζέντα της συζήτησης και τις προτεραιότητες, δεδομένου ότι είναι συνήθως αυτός που ελέγχει την δημοτική ομάδα της πλειοψηφίας και ως εκ τούτου την πρωτοβουλία των κινήσεων. Αποφασίζει αποκλειστικά ο ίδιος για τον την επιλογή των Αντιδημάρχων - στους οποίους αναθέτει συνήθως ένα φάσμα αρμοδιοτήτων- και των συμβούλων που θα πλαισιώνουν το Γραφείο Δημάρχου.

⁵ Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας

Από την άλλη είναι ο εκπρόσωπος του Δήμου έναντι τρίτων και στα Δικαστήρια, προϊσταται των υπηρεσιών, εκτελεί τις αποφάσεις των συλλογικών οργάνων, και λειτουργεί γενικότερα με γνώμονα την διασφάλιση των συμφερόντων της τοπικής κοινωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Ιστορική αναδρομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Αυτοδιοίκηση «κατά τόπον» ή τοπική υπάρχει όταν ο κύκλος των αυτοδιοικούμενων υποθέσεων συνδέεται με ορισμένο εδαφικό χώρο, π.χ. δήμοι, κοινότητες, και όταν οι τοπικές αυτές υποθέσεις διεξάγονται από όργανα που εκλέγονται από τους πολίτες οι οποίοι συνδέονται με την εδαφική περιοχή του αυτοδιοικούμενου νομικού προσώπου, δηλαδή τους δημότες. Με άλλα λόγια, η τοπική αυτοδιοίκηση δεν είναι παρά η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ορισμένης εδαφικής περιοχής εκ μέρους οργάνων που εκλέγονται ελεύθερα από τους πολίτες της περιοχής αυτής. Τον θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης εισήγαγε η βαυαρική αντιβασιλεία με το Β.Δ. της 27-12-1833, που συνέστησε τους δήμους ως δημόσια νομικά πρόσωπα με τοπική αρμοδιότητα, τα όργανα των οποίων αναδεικνύονταν από τους δημότες. Πρώτη, σχετικά, συνταγματική καθιέρωση έγινε στο Σύνταγμα του 1864. Ακολούθησε ο νόμος ΔΝΖ/

1912, που εισήγαγε και την κοινότητα, παράλληλα με τον δήμο, ως τύπο ΟΤΑ πρώτου βαθμού.⁶

Με το ΝΔ 2888/1954 θεσπίστηκε νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας που ρύθμιζε τα της τοπικής αυτοδιοίκησης τις επόμενες δεκαετίες και ο οποίος τροποποιήθηκε το 1975 και κωδικοποιήθηκε με το ΠΔ 1975. Βασική ήταν η διάταξη του άρθρου 102 του Συντάγματος του 1975, σύμφωνα με την οποία κατοχυρώθηκε μεταξύ άλλων η αρμοδιότητα των δήμων και των κοινοτήτων σε όλες τις τοπικές υποθέσεις και ορίστηκαν ως πρώτη βαθμίδα της τοπικής αυτοδιοίκησης οι δήμοι και οι κοινότητες.

Με τον νόμο 1235/1982 αναβαθμίστηκε ο θεσμός των νομαρχιακών συμβουλίων και με τον νόμο 1622/1986 και το προεδρικό διάταγμα 51/1987 η επικράτεια χωρίστηκε σε 13 περιφέρειες. Με τον νόμο 1878/1990 και στη συνέχεια με το νόμο 2218/1994 οι αρμοδιότητες της παλιάς νομαρχίας μεταβιβάζονταν στην αιρετή πλέον Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και στα όργανα της: τον νομάρχη, το Νομαρχιακό Συμβούλιο και τις Νομαρχιακές Επιτροπές. Το 1997 ψηφίστηκε ο νόμος 2539/1997, γνωστότερος ως Πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας», που επανακαθόρισε τους πρωτοβάθμιους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης με πληθυσμιακά και χωροταξικά κριτήρια. Με το πρόγραμμα «Καποδίστρια» και τις μεταγενέστερες ελάσσονες τροποποιήσεις του συστάθηκαν 901 δήμοι και 130 κοινότητες, από τους 369 δήμους και τις 5.554 κοινότητες της απογραφής του 1991. Οι 748 από τους καποδιστριακούς δήμους προήλθαν από τη συνένωση δήμων και κοινοτήτων, δυο κοινότητες αναγνωρίστηκαν ως δήμοι και σε 151 δήμους δεν σημειώθηκε καμιά αλλαγή. Όσον αφορά τις κοινότητες, οι 108 παρέμειναν αμετάβλητες και 22 προέκυψαν από συνένωση άλλων κοινοτήτων.

Με το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 2001 κατοχυρώθηκαν πλέον συνταγματικά δύο βαθμοί αυτοδιοίκησης αντί του ενός, χωρίς να αναφέρονται ρητά ούτε οι δήμοι και οι κοινότητες για τους ΟΤΑ του πρώτου βαθμού, αλλά ούτε και η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση για τους ΟΤΑ δεύτερου βαθμού. Η κατοχύρωση αυτή είναι

⁶ Καμιζής, Δ., (2010), «Σύντομη ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα» ανακτήθηκε από: <http://dimitriskamizis.blogspot.com.18/1/2010>

περιοριστική, καθώς ο κοινός νομοθέτης δεν έχει πλέον την δυνατότητα να προσθέσει επιπλέον βαθμό, με αποτέλεσμα να αποκλείεται πλέον κάθε προοπτική μελλοντικής καθιέρωσης της τριτοβάθμιας αυτοδιοίκησης.

2.2 Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Δημοτικών εκλογών

Την ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των δημοτικών εκλογών στην Ελλάδα την συνοδεύουν η πολιτική αντιπαράθεση και οι κοινωνικές συγκρούσεις. Πολλές φορές το αποτέλεσμα που δίνουν οι κάλπες αποτελεί το προμήνυμα πολιτικών ανατροπών. Όμως δεν είναι λίγες και οι περιπτώσεις, που οι μύχιοι πόθοι της όποιας αντιπολίτευσης διαψεύδονται γιατί, όπως και να το κάνει κανείς, άλλο πράγμα δημοτικές κι άλλο βουλευτικές εκλογές. Και, εν πάση περιπτώσει, του κόσμου οι απρόοπτες εξελίξεις μπορεί να μεσολαβήσουν στο χρονικό διάστημα που χωρίζει τις δύο αναμετρήσεις.⁷

Ανάλογα με τη φάση της ιστορικής εξέλιξης, το πολιτικό βάρος των δημοτικών εκλογών εντοπίζεται τότε στην πρωτεύουσα, τότε σε μία πλειάδα μεγάλων αστικών κέντρων και κάποτε σε ολόκληρο σχεδόν τον αστερισμό των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Γεγονός είναι ότι συνήθως η κεντρική εξουσία αντιμετώπιζε με δισταγμό, καχυποψία ή και εχθρότητα τους αιρετούς δημοτικούς άρχοντες, ιδιαίτερα σε εποχές αυταρχισμού και αμφισβήτησής της.

Χρειάστηκε να περάσουν δεκατρία χρόνια από την υπογραφή του Πρωτοκόλλου του Λονδίνου και την αναγνώριση διεθνώς του ελληνικού κράτους για να θεσπιστεί ο νόμος "περί συστάσεως των δήμων". Όμως το καθεστώς της βαυαροκρατίας και η πολιτική του έκφραση, η Αντιβασιλεία, δίσταζαν να προσδιορίζουν την ημερομηνία διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών. Ο νόμος εκδόθηκε το 1883, αλλά η διενέργεια

⁷ Άγνωστος, (2010), «Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Δημοτικών εκλογών», ανακτήθηκε από: <http://radionefeli.com/ViewArticle.aspx?aid=593>, 17/9/2010

των εκλογών αποφασίστηκε να γίνει μόλις τους πρώτους μήνες του 1835. Οι Βαυαροί που κυβερνούσαν το νεοσύστατο βασίλειο, και η Αντιβασιλεία που συγκέντρωνε όλες τις εξουσίες όσο ακόμα ο Όθων ήταν ανήλικος, δίσταζαν να εμπιστευτούν τη λαϊκή ψήφο. Αυτό συνέβαινε παρά το γεγονός ότι η ψηφοφορία δεν ήταν ακόμη ούτε καθολική ούτε άμεση. Καθολική δεν ήταν, επειδή το εκλογικό δικαίωμα δεν αναγνωριζόταν σε όλους τους δημότες, παρά μόνο σε όσους κατείχαν μία σεβαστή περιουσία και, συνεπώς, κατέβαλλαν στους υψηλότερους φόρους. Άμεση δεν ήταν, επειδή οι μεν πάρεδροι αναδεικνύονταν από ένα ειδικό εκλεκτορικό σώμα, το δημαιορειακό συμβούλιο, ο δε δήμαρχος επιλεγόταν από τον ανώτατο άρχοντα μεταξύ τριών επικρατέστερων.

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει μακρά παράδοση στον ελληνικό χώρο και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο ιδιαίτερα στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Η Οθωμανική επικράτεια διαιρούνταν σε εγιαλέτια. Ένα από αυτά ήταν της Ρούμελης που περιλάμβανε τη Θεσσαλία, την Ήπειρο, τη Θράκη, την Αλβανία, τη Βουλγαρία και τη Μακεδονία από τα υψίπεδα της Βοσνίας μέχρι τους ορεινούς όγκους του Ολύμπου. Ένα άλλο ήταν το εγιαλέτι των Νήσων, όπου υπάγονταν τα νησιά του Αιγαίου, η Πελοπόννησος, η Στερεά, η περιοχή της Καλλίπολης και η μικρασιατική Τρωάδα.

Τα εγιαλέτια χωρίζονταν σε σατζάκια, όπως η Θεσσαλία, η Πελοπόννησος, η Ανατολική Στερεά. Υποδιαίρεσή τους ήταν οι καζάδες, κάτι ανάλογο με τους σημερινούς νομούς. Η Αττική, εκτός από τη Μεγαρίδα, αποτελούσε έναν καζά. Σε δέκα καζάδες τεμαχιζόταν το σατζάκι του Ευρίπου (Ανατολική Στερεά). Με τη σειρά του ο κάθε καζάς είχε τις κοινότητες του.

Η κεντρική διοίκηση είχε λεπτομερή κατάσταση για όλο αυτό το δίκτυο. Με βάση τα όσα γνώριζε για το μέγεθος του πληθυσμού και για την οικονομική δραστηριότητα κάθε περιοχής, όριζε τους φόρους που έπρεπε να πληρωθούν και τα ποσά που έπρεπε να φτάσουν στον κορβανά της. Δεν ήταν λίγες οι φορές, που είτε η κεντρική διοίκηση είτε οι τοπικοί αυθέντες ανέθεταν σε ιδιώτες τη δύσκολη, αλλά εξαιρετικά κερδοφόρα, αποστολή της είσπραξης και της απόδοσης των φόρων. Άλλωστε, η ιδιωτικοποίηση δεν είναι σημερινή ανακάλυψη. Αυτοί οι μεσάζοντες, στη συνήθη

προσπάθεια τους να συγκεντρώσουν όσο το δυνατό περισσότερα κέρδη, αύξαναν αυθαίρετα και υπέρμετρα τη φορολογία. Έκαναν έτσι ακόμα πιο δύσκολη τη θέση των υποτελών στο σουλτάνο.

Το καθορισμένο από το φοροεισπράκτορα ποσό κατένεμαν στους κατοίκους των κοινοτήτων οι πρόκριτοι, οι αποκαλούμενοι και κοτζαμπάσηδες. Στο μοίρασμα των φορολογικών βαρών έπρεπε κανονικά να λαμβάνουν υπόψη την οικογενειακή κατάσταση και την οικονομική δυνατότητα των συγχωριανών τους. Έτσι ρύθμιζε την κατάσταση ο Οθωμανός δυνάστης και είχε το κεφάλι του ήσυχο. Οι άρχοντες της τοπικής κοινότητας είχαν την ευθύνη επίσης για την τήρηση της τάξης, για τα εκκλησιαστικά και για τα εκπαιδευτικά ζητήματα, για τη διευθέτηση δικαστικών διαφορών.

Το καθεστώς αυτό της σχετικής αυτονομίας δημιούργησε εξ αντικειμένου συνθήκες τέτοιες, ώστε να διατηρήσουν οι υπόδουλοι πληθυσμοί τη συνοχή τους και την ιδιαιτερότητα τους. Όμως έδωσε και στους προκρίτους τη δυνατότητα να αποκτήσουν μεγάλη εξουσία που πολλές φορές την ασκούσαν κατά τρόπο σατραπικό. Ο Ιωάννης Καποδίστριας θέλησε να τους ψαλιδίσει τα προνόμια. Με το διάταγμα της 13ης Απριλίου 1828, οι κοινότητες εντάχτηκαν σε επαρχίες, τις οποίες διοικούσαν διορισμένοι έπαρχοι. Οι πρόκριτοι εξακολουθούσαν να υπάρχουν και να εκλέγονται στα κεφαλοχώρια, αλλά δεν είχαν πια παρά μόνο συμβουλευτικό ρόλο. Ο Ι. Καποδίστριας δολοφονήθηκε το 1831, αφού σε διάστημα τρεισήμισι χρόνων δημιούργησε κράτος από τα ερείπια. Η δολοφονία του αποδίδεται σε αγγλική υποκίνηση. Ως εκτελεστικό όργανο χρησιμοποιήθηκαν κοτζαμπάσηδες από τη Μάνη.

Στα χρόνια της βασιλείας του Όθωνα, η Αντιβασιλεία προχώρησε στην έκδοση του διατάγματος της 15ης Απριλίου 1833, το οποίο διέλυε τις κοινότητες και τις αντικαθιστούσε από τους δήμους. Σε καθεμιά από τις νέες διοικητικές μονάδες συγχωνεύονταν δέκα με δεκαπέντε παλιές κοινότητες⁸.

⁸ Άγνωστος, (2010), «Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Δημοτικών εκλογών», ανακτήθηκε από: <http://radionefeli.com/ViewArticle.aspx?aid=593>, 17/9/2010

Οι δήμοι υπάγονταν σε 47 επαρχίες και οι επαρχίες σε 10 νομαρχίες. Τα όρια των νομών διέφεραν από τα σημερινά, όπως συνέβαινε σε ορισμένες περιπτώσεις και με τις πρωτεύουσες τους. Ήταν οι νομοί: Αττικοβοιωτίας (με πρωτεύουσα την Αθήνα), Φωκίδας και Λοκρίδας (με πρωτεύουσα τα Σάλωνα, τη σημερινή Άμφισσα), Αιτωλοακαρνανίας (Μεσολόγγι), Ευβοίας (Χαλκίδα), Κυκλάδων (Ερμούπολη), Αχαΐας και Ήλιδας (Πάτρα), Αργολιδοκορινθίας (Ναύπλιο), Αρκαδίας (Τρίπολη), Μεσσηνίας (Κυπαρισσία), Λακωνίας (Μιστράς).

Η κεντρική εξουσία χειραγωγούσε το νέο διοικητικό μηχανισμό μέσω του ελέγχου και μέσω της πολυδιάσπασης των αρμοδιοτήτων μεταξύ πολλών τοπικών αρχόντων. Το 1834 επτά αξιωματούχοι μοιράζονταν σε νομαρχιακό επίπεδο την εξουσία: ο νομάρχης, ο μητροπολίτης, ο έφορος, ο δημόσιος ταμίας, ο μοίραρχος της χωροφυλακής, ο επικεφαλής της υγειονομικής υπηρεσίας, ο επικεφαλής του σώματος των μηχανισμών. Οι αποφάσεις των δημοτικών αρχών δεν ίσχυαν, αν δεν εγκρίνονταν από το νομάρχη. Για την επιβολή δημοτικών φόρων χρειαζόταν βασιλική άδεια. Τα μέτρα που ψηφίζονταν από τα δημοτικά συμβούλια είχαν ισχύ μόνο, αν οι νομάρχες ή οι έπαρχοι δεν εξέφραζαν αντίρρηση εντός δεκαπενθημέρου από την κοινοποίηση των ψηφισμάτων. Εναντίον των αποφάσεων του νομάρχη ή του έπαρχου οι δήμοι είχαν δικαίωμα προσφυγής στην κεντρική διοίκηση.

Το 1836 οι νομοί καταργήθηκαν και η επικράτεια χωρίστηκε σε 30 διοικήσεις και σε 19 υποδιοικήσεις. Επανήλθαν όμως το 1845 με τη διαφορά ότι οι επαρχίες αυξήθηκαν σε 49. Από τότε έγιναν πολλές αλλαγές και σήμερα οι νομοί φτάνουν τους 52 με μεγαλύτερο σε έκταση εκείνου της Αιτωλοακαρνανίας και με μικρότερο σε έκταση εκείνον της Λευκάδας.

Όμως τότε οι κοινότητες έμελλε να σβήσουν έτσι εύκολα από το διοικητικό χάρτη της χώρας. Τις επανέφερε ο Ελευθέριος Βενιζέλος με το ν. ΔΝΖ'/1912. Τον Ε. Βενιζέλο έφερε στο προσκήνιο το κίνημα του Στρατιωτικού Συνδέσμου, η επανάσταση στο Γουδί. Στους στρατηγικούς του στόχους συμπεριλαμβάνονταν ο εκσυγχρονισμός και η ισχυροποίηση του κράτους. Για να γίνει κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητη και η διοικητική αναδιάρθρωση της χώρας. Και κάτι ακόμα: για να επιτευχθεί η ενίσχυση της κεντρικής εξουσίας έπρεπε οι αρμοδιότητες των νέων

κοινοτήτων να είναι περιορισμένες, δηλαδή να μην έχουν τις εξουσίες και τους οικονομικούς πόρους που διέθεταν υπό το καποδιστριακό καθεστώς. Έτσι κι έγινε.

Μια ακόμα αλλαγή, σημαντική στη μακρά ιστορική πορεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι η διάσπαση του Δήμου της Αθήνας σε πολλούς μικρότερους δήμους και κοινότητες. Αυτό συνέβη στη δεύτερη περίοδο της διακυβέρνησης του Ε. Βενιζέλου, μετά το 1928. Ο μεγάλος αριθμός των συνοικιών αποσπάστηκε από την Αθήνα το 1934. Ήταν ο Βύρωνας, η Καισαριανή, η Νέα Ιωνία, το Περιστερί, η Νέα Φιλαδέλφεια, η Νέα Χαλκηδόνα, η Νέα Σμύρνη, τα Νέα Σφαγεία, οι Κουκουβάουνες, η Καλογρέζα, ο Υμηττός. Οι αναδιαρθρώσεις αυτές οφείλονταν στις ανάγκες που προέκυψαν από τη ραγδαία αύξηση του πληθυσμού, αλλά και στις σκοπιμότητες της εποχής.

Η αποδυνάμωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η αποψίλωσή της από αρμοδιότητες συνεχίστηκε μέχρι τα τέλη του 20ού αιώνα. Κατά τη δεκαετία του 1990, ψηφίστηκαν από τη Βουλή και τέθηκαν σε ισχύ δύο σημαντικά νομοθετήματα. Το ένα αφορούσε τη δημιουργία του β΄ βαθμού αυτοδιοίκησης και την καθιέρωση των αιρετών νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων. Το άλλο ήταν το σχέδιο "Καποδίστριας" για τη συνένωση των κοινοτήτων σε ισχυρούς δήμους, ώστε να γίνουν "βιώσιμες επιχειρηματικές μονάδες".

Οι νομοθετικές αυτές πρωτοβουλίες είχαν σχέση με τη νέα αντίληψη για το κράτος. Ο ρόλος της κεντρικής διοίκησης περιορίστηκε και η οργάνωση των τοπικών κοινωνιών ανατέθηκε στη διοικητικά οργανωμένη έκφρασή τους, είτε ονομάζονται δήμοι είτε νομαρχίες.

Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι κατ'έξοχήν δημοκρατικός. Μοιραία, λοιπόν, πέρασε τις ταλαιπωρίες που γνώρισε το πολίτευμα. Έγινε στόχος αυταρχικών και δικτατορικών καθεστώτων. Δεν είναι λίγοι οι εκλεγμένοι εκπρόσωποί του που

διώχθηκαν, φυλακίστηκαν, εξορίστηκαν, απολύθηκαν από τις θέσεις τους, επειδή δεν ήταν αρεστοί στην εξουσία⁹.

Γυναίκες ψήφισαν για πρώτη φορά στις δημοτικές εκλογές της 11ης Φεβρουαρίου 1934. Αλλά αυτό έγινε σε περιορισμένη κλίμακα, αφού το εκλογικό δικαίωμα δόθηκε μόνο σε όσες είχαν συμπληρώσει τα 30 χρόνια και γνώριζαν ανάγνωση και γραφή. Υπήρχε ακόμα μεγάλη προκατάληψη. Οι κυρίες που προσήλθαν στις κάλπες ήταν λίγες έως ελάχιστες. Στους εκλογικούς καταλόγους της Αθήνας είχαν εγγραφεί μόλις 2.655 και τελικά ψήφισαν μόνο 439. Χρειάστηκε να περάσουν σχεδόν είκοσι χρόνια από τότε για να αναγνωριστεί στις γυναίκες το δικαίωμα συμμετοχής στις βουλευτικές εκλογές.

2.3 Η διοικητική οργάνωση κατά την Τουρκοκρατία

Οι Τούρκοι δεν είχαν τη διοικητική ικανότητα να οργανώσουν το απέραντο κράτος τους. Γι' αυτό παραχώρησαν διοικητικά προνόμια στους υπόδουλους. Τα προνόμια αυτά καθιέρωναν σύστημα μιας κάποιας αυτοδιοίκησης, πράγμα που διευκόλυνε τους Τούρκους τοπικούς διοικητές να ασκούν την εξουσία τους στους ραγιάδες και ιδιαίτερα να εισπράττουν τους φόρους. Έτσι, η αναγνώριση των κοινοτικών θεσμών από τον κατακτητή στους χριστιανικούς πληθυσμούς των Αγράφων και της Ευρυτανίας, όπως και άλλων περιοχών της Ελλάδας, δεν αποτελεί απόρροια της δημοκρατικότητάς τους, αλλά με τη δημοσιονομική τους πολιτική. Στην ουσία οι κοινότητες χρησιμοποιούνται ως όργανα φορολογικού δικαίου και κοινωνικού ελέγχου του υπόδουλου πληθυσμού. Έτσι, οι κοινότητες λειτουργούν ως κέντρα πολιτικής ισορροπίας και συμβιβασμού μεταξύ κατακτητών και κατακτημένων. Στο πλαίσιο της κοινότητας οι δυο κόσμοι της ιστορικής συγκυρίας, ο ισλαμικός και ο χριστιανικός, αν και συμβιώνουν για αρκετούς αιώνες, μένουν ξένοι μεταξύ τους. Οι σχέσεις της συνύπαρξής τους είναι «εξωτερικές».

⁹ Άγνωστος, (2010), «*Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Δημοτικών εκλογών*», ανακτήθηκε από: <http://radionefeli.com/ViewArticle.aspx?aid=593>, 17/9/2010

Οι κοινοτικοί άρχοντες εκλέγονται από τις ισχυρές οικογένειες των προυχόντων του τόπου και ασκούν σημαντικές εξουσίες. Η τάξη αυτή που έχει τις ρίζες της στο πριν από την τουρκοκρατία κοινωνικό καθεστώς, εξασφαλίζει τώρα όχι μόνο την επιβίωση της, αλλά αποκτάει και πρόσθετη οικονομική δύναμη, αλλά και συνείδηση της ταξικής υπεροχής της απέναντι στα κατώτερα λαϊκά στρώματα. Κριτήριο για την ανάδειξη των αρχόντων στα κοινοτικά αξιώματα, εκτός από τον πλούτο και την τοπική κοινωνική αναγνώριση, είναι η ικανότητα, η τιμιότητα, η φρόνηση, αλλά και η ηλικία. Ο οριστικός διορισμός γίνεται με "μπουγιουρντί" από την Πόλη. Για τις υπηρεσίες τους προς την κοινότητα οι άρχοντες λαμβάνουν αντιμισθία όσο καιρό διαρκεί η θητεία τους. Οι εκλεγμένοι άρχοντες εκπροσωπούν την κοινότητα στις σχέσεις της με το κράτος και συγκροτούν τη νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική εξουσία του τόπου. Οι αποφάσεις των αρχόντων εναρμονίζονται προς τις απαιτήσεις και τα συμφέροντα της υπερκείμενης τουρκικής εξουσίας.¹⁰

- Το οθωμανικό διοικητικό σύστημα αποτελεί το οργανωτικό πλαίσιο για τον στρατοκρατικό έλεγχο της κοινωνίας και την είσπραξη των φόρων από τους υπηκόους του σουλτάνου. Στην κορυφή της κρατικής πυραμίδας βρίσκεται ο **σουλτάνος**, ως εκπρόσωπος του θεού. Ανώτατο συμβουλευτικό και εκτελεστικό σώμα της βούλησης του αποτελεί το αυτοκρατορικό **διβάνι** (dîvân-î hümayûn), ένα είδος υπουργικού συμβουλίου. Το δεύτερο όργανο της κεντρικής διοίκησης είναι η δικαστική εξουσία, που τη συγκροτούν οι δάσκαλοι και οι ερμηνευτές του ιερού νόμου, οι **ουλεμάδες** (ulema).

- Ακολουθεί η επαρχιακή διοίκηση: Η πρώτη βασική διοικητική και στρατιωτική μονάδα της είναι το **σαντζάκι** (sanğaq), αντίστοιχο με τον σύγχρονο νομό. (Κάθε "σαντζάκι" έχει τους δικούς του κανονισμούς, που προβλέπουν για τους φόρους, τις υπηρεσίες και τις υποχρεώσεις των υπηκόων). Η ανάγκη για την αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση του κράτους προκαλεί την υπαγωγή περισσότερων σαντζακίων σε ευρύτερη περιφέρεια, το **μπεηλερμπεηλίκι** (begkrbegilik), γνωστό αργότερα ως **εγιαλέτι** (eyâlet).

¹⁰ Δαρράκη, Π., (1995), «Πολιτισμός & Τοπική Αυτοδιοίκηση» Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ, Αθήνα.

Οι μεγάλες διοικητικές περιφέρειες του βυζαντινού κράτους, (γνωστές ως "θέματα"), στο οθωμανικό διοικητικό σύστημα αποκαλούνται **πασαλίγια** (pasalig). Στην πραγματικότητα όμως ο τίτλος δίδεται επισήμως μόνο στους διοικητές των εγιαλετιών της Ρούμελης και της Ανατολής. Αργότερα απονέμεται σε **πασάδες** τριών ιππουρίδων ο τίτλος του **βαλή** (vali), (όπως στους διοικητές των σαντζακίων της Ναυπάκτου και του Μοριά, σύμφωνα με επίσημα έγγραφα του ΙΗ' αιώνα). Το κάθε σαντζάκι διαφείται σε μικρότερες διοικητικές μονάδες, τους **καζάδες**, που αντιστοιχούν προς τις επαρχίες του βυζαντινού κράτους. Ο **καζάς** (gaza) είναι μικρή διοικητική και δικαστική περιφέρεια αποτελούμενη από μια πόλη ή κώμη και τα εξαρτώμενα από αυτήν χωριά.

Όταν ο αριθμός των χωριών είναι μεγάλος, αυτά χωρίζονται σε ομάδες και συγκροτούν τους λεγόμενους **ναχιγιέδες** (nahiye), μικρές διοικητικές μονάδες που αντιστοιχούν σε δήμους. Και τούτη η βαθμίδα της διοικητικής οργάνωσης αποβλέπει στην προσφορότερη εξυπηρέτηση του συστήματος του στρατιωτικού τιμαριωτισμού. Η περιοχή του κάζα ονομάζεται και **βιλαέτι** (vilâyet). Ως τον ΙΖ' αιώνα ο διοικητής του κάζα λεγόταν **σούμπασης** (subasî) και η περιφέρεια του **σουμπασιλίκι** (subasilig) κατά τον Inalcik¹¹.

Από τον ΙΖ' αιώνα περίπου, ο σούμπασης αποκαλείται **βοεβόδας** (voynoda). Και οι δυο ονομασίες χρησιμοποιούνται διαδοχικά στη διοικητική οργάνωση του ευρυτανικού χώρου. Μερικοί μάλιστα καζάδες ονομάζονται **βοεβοδαλίκια** και η έδρα του διοικητή τους **βοϊβοντικό** ή **βοϊβονταλίκι**, όπως στο Μεσολόγγι. [Ο Rouqueville χρησιμοποιεί για τον κάζα τους όρους: **βιλαέτι**, **βοεβοδαλίκι** και **canton** (καντόνι)]. Ως βοεβόδες διορίζονται όχι μόνο Τούρκοι, αλλά και Έλληνες. (Τέτοια είναι και η περίπτωση του Κώστα Στεργιόπουλου (Βελή) από το Κεράσοβο της Ευρυτανίας, που ο Αλή πασάς τον τοποθετεί βοεβόδα στην Κοζάνη και κατόπιν στην Καρδίτσα). Ο βοεβόδας ασκεί όλες τις αρμοδιότητες και εξουσίες, που είχε παλιότερα ο σούμπασης. Διορίζεται από την Πύλη ή τον **πασά** στον οποίο ανήκει ο καζάς και είναι επίσης γνωστός και ως **ζαμπίτης** (zabit).

¹¹ Δαράκη, Π., (1995), «Πολιτισμός & Τοπική Αυτοδιοίκηση» Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ, Αθήνα.

Κατά τον ΙΘ΄ αιώνα ο διοικητής του καζά ονομάζεται και **καϊμακάμης** (kaymakam). Η θητεία του είναι ενιαύσια. Διαρκεί όσο και το οθωμανικό οικονομικό έτος, από την πρώτη Μαρτίου κάθε χρόνου ως το τέλος Φεβρουαρίου του επόμενου. Είναι όμως δυνατόν η θητεία του να παρατείνεται για μεγαλύτερο χρόνο, εφόσον έχει την εύνοια ισχυρών προστατών ή οι κάτοικοι του καζά είναι ικανοποιημένοι. Η διοίκηση κάθε "καζά" ήταν διττή. Αποτελούνταν: 1) από τον Τούρκο, που διορίζονταν από την Υψηλή Πύλη ή από το διοικητή του **σαντζακιού**, και 2) από την εγχώρια διοίκηση των υπόδουλων Ελλήνων, δηλαδή της ελληνικής "κοινότητας" ή του "κοινού"¹².

Κάθε χωριό εξέλεγε τους τοπικούς, κοινοτικούς άρχοντες που λέγονταν **γέροντες** ή **δημογέροντες** ή **προεστοί**. (Οι Τούρκοι τους έλεγαν **κοτσαμπάσηδες**). Οι κοτσαμπάσηδες γενικά, δεν συμπαθούσαν τους ξεσηκωμούς, ήταν ευχαριστημένοι με την κατάσταση που επικρατούσε, καθώς κατόρθωναν, στο συμβιβασμό τους με την οθωμανική εξουσία, να έχουν προνόμια (διοικητικά, οικονομικά, κοινωνικά) και να διάγουν βίο άνετο. Έβλεπαν με περιφρόνηση το λαό, εκμεταλλεύονταν τη φτώχεια, την αμορφωσιά του και φρόντιζαν με κάθε τρόπο να μεγαλώνουν την περιουσία τους. Συχνά η συμπεριφορά τους προς το λαό ήταν σκληρότερη κι από τη συμπεριφορά των Τούρκων, που ήταν αδύνατο να παρακολουθούν από μόνοι τους το λαό σ' όλες τις εκδηλώσεις του, στα οικονομικά του, στις ιδέες του, στη δίψα του για απελευθέρωση Ταυτίζονταν, λοιπόν, συχνά με τους Τούρκους. Ο προϊστάμενος των δημογερόντων πολλών χωριών ονομαζόταν **λογοθέτης**. Είναι γνωστός ο θεσμός του λογοθέτη για τη Φουρνά, το Καρπενήσι και τ' Άγραφα. Στην εκλογή του λογοθέτη παρευρισκόταν συνήθως κι ο επίσκοπος, αν υπήρχε στην έδρα του καζά και στην εκλογή του πρωτόγερου ή γέροντα των χωριών ή των μαχαλάδων ο παπάς. Τους προεστούς του καζά τους εξέλεγαν οι πρόκριτοι της πρωτεύουσας μαζί με τους πρωτόγερους των χωριών. Για την εκλογή κοινοτικών αρχόντων επικρατούσαν κριτήρια ταξικά. Έπρεπε οι κοινοτικοί άρχοντες να προέρχονται από εύπορη οικογένεια (πλουσίων, γαιοκτημόνων κ.λπ.) να είναι υπάκουοι και "φρόνιμοι" και βέβαια να έχουν προχωρημένη ηλικία. Η θητεία τους ήταν για ένα χρόνο.

¹² Δαράκη, Π., (1995), «Πολιτισμός & Τοπική Αυτοδιοίκηση» Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ, Αθήνα.

Κάθε άνοιξη, (συνήθως την ημέρα της γιορτής του Αη-Γιώργη ή κάποτε και νωρίτερα, ίσως την 1η Μαρτίου, που άρχιζε το οικονομικό έτος των Τούρκων), όλοι οι κάτοικοι σε μια "κοινή μάζωξη" στο "χοροστάσι" (πλατεία) του χωριού ή στην εκκλησία ή στο σχολείο ή κάτω από ένα μεγάλο δέντρο εξέλεγαν "δια βοής" τον πρωτόγερο του χωριού. Αναμφισβήτητο είναι το γεγονός ότι στους κόλπους της κοινότητας αναπτύσσονται και δρουν αντίρροπες δυνάμεις. Η εκλογή των δημογερόντων από ένα ετερόκλητο κοινωνικό σώμα, όπως τα χωριά της Ευρυτανίας και των Αγράφων, είναι επόμενο να υποδαυλίζει έριδες, φατριασμούς, διχοστασίες. Το πρόβλημα στο βάθος αφορά την κατανομή της εξουσίας.

Οι προσπάθειες της προυχοντικής τάξης για την απόσπαση της εύνοιας του εχθρού προκαλούν σεισμικές δονήσεις στην κοινότητα. Πρόκειται για τους εκπροσώπους εκείνους του προυχοντισμού, τους οποίους ο Ευγένιος Γιαννούλης καταγγέλλει ως "παραδυναστεύοντες" του τόπου. Στον χειρόγραφο κώδικα του Ιατρίδη αναγράφονται τα έξης για τα μέσα του ΙΗ΄αιώνα: "Εριζόντων των προυχόντων της επαρχίας ταύτης του Καρπενησιού, τις πρώτος αυτής άρξεται, και ως εκ τούτου, ως επόμενον ην, εις φατρίας διαιρεθέντων και κόμματα, των τε παθών εξαφθέντων, καθά συμβαίνει εν τοις τοιούτοις, διεβλήθη παρά τη οθωμανική Αρχή, τη τότε τα της επαρχίας διοικούση, υπό του εναντίου κόμματος ο Ιωάννης Παλαιήπουλος, ο και Λογοθέτης, ως σκανδαλοποιός και ταραξίας, και πολλών κακών τοις υπηκόοις πρόξενος". Η αντίπαλη μερίδα του τοπικού προυχοντισμού ενεργεί στη σουλτανική Αυλή, που εκδίδει Διάταγμα και το στέλνει για εκτέλεση στον "επιτετραμμένον την ασφάλειαν των επαρχιών της Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ηπείρου και πάσης Ελλάδος", τον "Δερμπεντάτ ναζηρί". Εκείνος με τη σειρά του διατάσσει τον φρούραρχο της Λάρισας, στον οποίο οδηγείται ο Παλαιόπουλος, "όπως αποτεμών την κεφαλήν του, αποστείλη ταύτην προς αυτόν". Η βάρβαρη κατατόμηση του δημογέροντα συγκλόνησε την τοπική κοινωνία του Καρπενησιού.

Δεν έλειπαν, βέβαια, κι οι διαμάχες ανάμεσα στους κοτσαμπάσηδες και τους αρματολούς στη διεκδίκηση των αξιωμάτων και των οικονομικών προνομίων, όπως στην περίπτωση των Χατζαίων και των Κοντογιανναίων.

2.4 Η τοπική αυτοδιοίκηση κατά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα (1941-44)

Στις φλόγες του μεγάλου εθνικού λαϊκού ξεσηκωμού, στις ελεύθερες ορεινές περιοχές της Ευρυτανίας, πρόβαλε με οξύτητα το πρόβλημα της διοίκησης. Πολλά από τα τοπικά συμβούλια, που είχαν διοριστεί από την 4η Αυγούστου, όπως και η κυβέρνηση, ήταν όργανα της δικτατορίας που συνεργάστηκαν με τους κατακτητές, ξεπέφτοντας εντελώς στη συνείδηση των Ελλήνων πατριωτών¹³.

Έτσι προέκυψε επιτακτικά η ανάγκη της ανάδειξης νέων οργάνων λαϊκής εξουσίας. Η ΠΕΕΑ (Κυβέρνηση του βουνού), ήθελε το λαό νοικοκύρη στο σπίτι του και την αυτοδιοίκηση μοχλό δράσης ολόκληρου του λαού, μέσο προστασίας της υγείας, της πρόνοιας, του πολιτισμού. Το ψήφισμα των Κορυσχάδων, (ο καταστατικός χάρτης της αγωνιζόμενης Ελλάδας), είναι το πιο προοδευτικό απ' όλα τα συντάγματα που γνώρισε ο λαός μας από το 1821: Αυτό κατοχύρωνε τους λαϊκούς θεσμούς, καθιέρωνε τις θεμελιώδεις αρχές του δημόσιου βίου των Ελλήνων, ενώ ο λαός μας για πρώτη φορά ασκούσε τη διοίκηση τοπικά, απονέμοντας ο ίδιος τη λαϊκή δικαιοσύνη.

Στα βουνά της Ευρυτανίας, στην Ελεύθερη Ελλάδα, μπαίνουν λοιπόν, οι βάσεις για μια ουσιαστική τοπική αυτοδιοίκηση η οποία στηρίζεται στη λαϊκή κυριαρχία και για πρώτη φορά ψηφίζουν τότε οι γυναίκες. Η αυτοδιοίκηση έδειξε έμπρακτα την υπεροχή της έναντι του παλιού συστήματος διοίκησης, ο θεσμός ρίξωσε στη συνείδηση του λαού και δεν υπάρχει ελεύθερο χωριό χωρίς τοπικό συμβούλιο και λαϊκό δικαστήριο. Με πρωτοβουλία των Λαϊκών Συμβουλίων και με προσωπική εργασία των κατοίκων, χτίζονται γεφύρια, φτιάχνονται βρύσες, διορθώνονται δρόμοι, κατασκευάζονται τηλεφωνικές γραμμές, προστατεύονται τα δάση, πραγματοποιούνται αποκαταστάσεις ακτημόνων, ρυθμίζονται ειρηνικά εδαφικές διαφορές ανάμεσα στα χωριά. Και ακόμα, ιδρύθηκαν παιδικοί σταθμοί και παιδικά

¹³ Μπέικος, Γ., (1995), «Η λαϊκή εξουσία στη Ελεύθερη Ελλάδα», Εκδόσεις ΘΕΜΕΛΙΟ, Αθήνα.

συσσίτια, δημιουργήθηκαν Σχολές επιμόρφωσης δασκάλων, σχολές αναλφαβήτων, οικοκυρικές σχολές κοπτικής & ραπτικής, κουκλοθέατρα, ερασιτεχνικοί θίασοι.

Τα δώρα του πνευματικού και τεχνικού πολιτισμού έχουν βρει το δρόμο τους προς τα βουνά για πρώτη φορά. "Σχολεία, αυτοδιοίκηση, δικαστήρια, δημόσιες υπηρεσίες, που είχαν κλείσει με τον πόλεμο, λειτούργησαν πάλι. Θέατρα, εργοστάσια, τοπικά κοινοβούλια λειτούργησαν για πρώτη φορά. Οργανώθηκε κοινοτική ζωή στη θέση της πατροπαράδοτης ατομιστικής ζωής του Έλληνα αγρότη".¹⁴

2.5 Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μετά την εθνική ανεξαρτησία

Από την έναρξη του αγώνα για την ανεξαρτησία αρχίζει να εξανεμίζεται η ελευθερία της τοπικής κοινότητας, γιατί σκοπός της ελληνικής επανάστασης δεν ήταν η διατήρηση της οποίας τοπικής αυτονομίας, αλλά η πολιτική ένωση της ελεύθερης Ελλάδας κάτω από «μία μόνο αρχή που να διατηρεί κάτω από έναν κοινό δεσμό όλα τα τμήματα της επικράτειας». ¹⁵

Με την απελευθέρωση η προσπάθεια του Καποδίστρια να συντάξει νέο κράτος ξεσκέπασε τις αληθινές προθέσεις των κοτζαμπάσηδων και άρχισε η έχθρα ανάμεσα στο κράτος και τον κοτζαμπασισμό. Τότε άρχισε να γεννιέται η αληθινή τοπική αυτοδιοίκηση, να κατοχυρώνεται νομοθετικά και συνταγματικά το 1912 και να αποκτά αυτοτέλεια με το νόμο «περί συστάσεως των δήμων», το 1833.

Οι συνθήκες που επικρατούσαν, το συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης των Βαυαρών και η εξάρτηση του νέου ελληνικού κράτους από τις Μεγάλες Δυνάμεις, δεν επέτρεψαν την ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η υπερσυγκεντρωτική πολιτική του κράτους συνεχίστηκε σε διάστημα ενάμιση αιώνα, απογυμνώνοντας οικονομικά

¹⁴ Κριστοφερ Γουντχάουζ, «Το Μήλον της Έριδος», Εκδόσεις Εξάντας.

¹⁵ Γεωργούλας, Μ., (1995), «Η λαϊκή εξουσία στη Ελεύθερη Ελλάδα», Εκδόσεις ΘΕΜΕΛΙΟ, Αθήνα.

και διοικητικά την αυτοδιοίκηση και δίνοντας αρμοδιότητες μόνο για την καθαριότητα και την έκδοση πιστοποιητικών στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες.

2.6 Οι μεταρρυθμίσεις μέχρι σήμερα

2.6.1 Εποχή Κλεισθένη

Η μακρά ιστορία του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ανατρέχει στην εποχή του Κλεισθένη, ο οποίος χώρισε την Αθηναϊκή Πολιτεία σε εκατό Δήμους. Ο κάθε Δήμος είχε τη δική του ονομασία, τη δική του Διοικητική Περιφέρεια και τα δικά του άμεσα, εκλεγμένα από τους κατοίκους του, Διοικητικά Όργανα.¹⁶

2.6.2 Μεταρρύθμιση 1822

Το πρώτο θεσμικό πλαίσιο για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, μετά την επανάσταση του 1821, αποτελούν οι Νόμοι 12/30 Απριλίου 1822, της Α' Εθνικής Συνέλευσης της Επιδαύρου «Περί Οργανισμού των Ελληνικών Επαρχιών» και της 29ης Νοεμβρίου 1822 «Περί εκλογής των Παραστατών»¹⁷.

2.6.3 Μεταρρύθμιση 1828

Οι βάσεις όμως για ένα αποκεντρωμένο σύστημα Διοίκησης μπήκαν το 1828 από τον Ι. Καποδίστρια, με την καθιέρωση των Κοινοτικών και Επαρχιακών Δημογεροντιών. Το σύστημα όμως αυτό, στη φιλοσοφία του, ήταν ένα σύστημα Τοπικής Αυτοδιοίκησης μάλλον, που ταυτιζόταν με την Κεντρική Διοίκηση, παρά ένα σύστημα Αυτοδιοίκησης. Με τις ρυθμίσεις δηλαδή που εισήγαγε ο Καποδίστριας, μετέτρεψε τις Αυτοδιοικούμενες Κοινότητες σε παραρτήματα του Διοικητικού

¹⁶ Νάστος, Γ., «Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Τοπικής αυτοδιοίκησης στη Ελλάδα», ανακτήθηκε από: <http://www.lexovitis.gr>

¹⁷ Νάστος, Γ., «Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Τοπικής αυτοδιοίκησης στη Ελλάδα», ανακτήθηκε από: <http://www.lexovitis.gr>

μηχανισμού, αφού διόρισε Κυβερνητικούς Επιτρόπους, οι οποίοι ασκούσαν την Τοπική Διοίκηση στο όνομά του. Διαφορετική διάρθρωση της Τ.Α. καθιερώθηκε στην εποχή της αντιβασιλείας¹⁸.

2.6.4 Μεταρρυθμίσεις 1833 & 1840

Με το Νόμο της 27ης Δεκεμβρίου 1833 «Περί συστάσεως των Δήμων», καταργήθηκαν οι κοινοτικές και Επαρχιακές Δημογεροντίες και καθιερώθηκε ο θεσμός του Δήμου. Για να συσταθούν Δήμοι έπρεπε να υπάρχουν τουλάχιστον 300 κάτοικοι, ενώ τα χωριά που είχαν λιγότερους κατοίκους, έπρεπε να συγχωνευθούν. Έτσι, δημιουργήθηκαν 750 Δήμοι, οι οποίοι αργότερα, με το Νόμο 16/22 Σεπτεμβρίου 1840, περιορίστηκαν σε 250. Πιστεύεται από τους μελετητές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ότι η βασική αιτία για τη μείωση του αριθμού των Ο.Τ.Α. ήταν ότι, με τον τρόπο αυτό, διευκολύνονταν η άσκηση εξουσίας από την Κεντρική Διοίκηση μέσω των Οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

2.6.5 Μεταρρύθμιση 1912

Σταθμό στην εξέλιξη της Τ.Α. στην Ελλάδα αποτελεί ο Νόμος ΔΝΖ' του 1912. Με το Νόμο αυτό διατηρήθηκαν οι Δήμοι και επανήλθε ο θεσμός της κοινότητας. Πιο συγκεκριμένα, με το Νόμο ΔΝΖ', Δήμους αποτελούσαν οι Πρωτεύουσες των Νομών και οι πόλεις με πληθυσμό πάνω από 10.000 κατοίκους, ενώ για τις Κοινότητες το ελάχιστο όριο ήταν οι 300 κάτοικοι. Κατά την εφαρμογή του Νόμου δημιουργήθηκαν περίπου 6.000 Δήμοι & Κοινότητες.

2.6.6 Σύνταγμα 1927, 1952

Το πρώτο Σύνταγμα, που αναφέρεται ουσιαστικά σε θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, είναι αυτό του 1927. Σύμφωνα με το άρθρο 107 το κράτος διαιρείτο σε Περιφέρειες, μέσα στις οποίες οι πολίτες θα μπορούσαν να διαχειρίζονται απ' ευθείας τις τοπικές

¹⁸ **Νάτσος, Γ.**, «Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Τοπικής αυτοδιοίκησης στη Ελλάδα», ανακτήθηκε από:

<http://www.lexovitis.gr>

υποθέσεις που θα προσδιόριζε ο Νόμος¹⁹. Οι Ο.Τ.Α. θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον δύο βαθμών, όπου την πρώτη βαθμίδα θα αποτελούσαν οι Κοινότητες. Το 1935 επανήλθε η δομή που ίσχυε με τον Νόμο ΔΝΖ' του 1912. Με το Σύνταγμα του 1952 παρέμεινε η δομή αμετάβλητη, ενώ με το Σύνταγμα του 1975 επανήλθαν ορισμένες σημαντικές διατάξεις. Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι Δήμοι και Κοινότητες, ενώ οι υπόλοιπες βαθμίδες αφήνεται να ορισθούν με νόμο. Το Σύνταγμα ορίζει, επίσης, ότι η Διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Ο.Τ.Α. και ότι οι Ο.Τ.Α. αναλαμβάνουν Διοικητική Αυτοτέλεια. Το κράτος ασκεί εποπτεία στους Ο.Τ.Α., χωρίς να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους.

2.6.7 Μεταρρυθμίσεις 1984 & 1986

Με τους Νόμους 1416/84 και 1622/86, θεσπίστηκαν ικανά κίνητρα για εθελοντική συνένωση Δήμων και Κοινοτήτων σε νέους Δήμους, αλλά οι προσπάθειες αυτές δεν έφεραν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Λιγότεροι από 400 Ο.Τ.Α. (από τους 5.775 συνολικά) αξιοποίησαν τα κίνητρα²⁰.

Επίσης, η πολιτεία με το Νόμο 1416/84, δημιούργησε 572 Αναπτυξιακούς Συνδέσμους και με το Ν. 2218/94, δημιουργήθηκαν τα Συμβούλια Περιοχής (492 Σ/λια Περιοχής) φιλοδοξώντας όπως αυτά θα γίνουν πόλοι έλξης και συνένωσης όλων των δραστηριοτήτων των κατοίκων της περιοχής, ώστε να συμβάλουν στη δημιουργία νέων ισχυρών Δήμων με την εθελοντική συνένωση.

2.6.8 Μεταρρύθμιση 1997

Με το Νόμο 2539/97, «Διοικητική μεταρρύθμιση του Καποδίστρια», δημιουργήθηκαν λιγότεροι και ισχυρότεροι Δήμοι με υποχρεωτική συνένωση, που συνέβαλε στον εκσυγχρονισμό του Διοικητικού συστήματος στη χώρα μας και από

¹⁹ Νάστος, Γ., «Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Τοπικής αυτοδιοίκησης στη Ελλάδα», ανακτήθηκε από: <http://www.lexovitis.gr>

²⁰ Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος LAROUSSE: «Σύντομη ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα»

5.318 Κοινότητες και 457 Δήμους που υπήρχαν, δημιουργήθηκαν, όπως σήμερα υπάρχουν, 914 Δήμοι και 120 Κοινότητες.

2.6.9 Μεταρρύθμιση 2001

Με το αναθεωρημένο Σύνταγμα του 2001 κατοχυρώθηκαν πλέον συνταγματικά δύο βαθμοί αυτοδιοίκησης αντί του ενός, χωρίς να αναφέρονται ρητά ούτε οι δήμοι και οι κοινότητες για τους ΟΤΑ του πρώτου βαθμού, αλλά ούτε και η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση για τους ΟΤΑ δεύτερου βαθμού. Η κατοχύρωση αυτή είναι περιοριστική, καθώς ο κοινός νομοθέτης δεν έχει πλέον την δυνατότητα να προσθέσει επιπλέον βαθμό, με αποτέλεσμα να αποκλείεται πλέον κάθε προοπτική μελλοντικής καθιέρωσης της τριτοβάθμιας αυτοδιοίκησης.²¹

Μεταπολεμικά, σε πολλές χώρες της Ευρώπης ο αριθμός των μονάδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μειώθηκε σημαντικά, πιστεύοντας ότι οι ευρύτερες διοικητικές ενότητες είναι περισσότερο ικανές να διαχειριστούν και να βοηθήσουν στη μείωση της χωρικής ανισότητας, που εκφράζεται στην ποιότητα και ποικιλία της παραγωγής και διανομής δημόσιων υπηρεσιών. Η Δανία το 1970 προχώρησε στην ενοποίηση των 1.384 Τοπικών Αυτοδιοικητικών Αρχών σε 277 και σήμερα προχωρά σε ευρύτερες συνενώσεις. Οι Ο.Τ.Α. στη Σουηδία το 1974 έγιναν 278 από 2.500 που ήταν το 1951. Το Βέλγιο από 2.675 σε 589, στην Ολλανδία από 1.012 σε 841, στην Αγγλία από 1.200 σε 400 κ.λ.π.

2.6.10 Μεταρρύθμιση 2010

Το Μάιο 2010 ο «Καλλικράτης» ψηφίστηκε και οι εκλογές έγιναν για τους νέους Δήμους και Περιφέρειες το Νοέμβριο 2010 και ανάλαβαν τη λειτουργία τους την 1η Ιανουαρίου 2011, με αναβάθμιση των αιρετών και εκσυγχρονισμό του Τοπικού Πολιτικού Συστήματος.

²¹ Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος LAROUSSE: «Σύντομη ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα»

- 2) Τα 6.000 ΝΠΔΔ και επιχειρήσεις των Δήμων που υπάρχουν σήμερα περιορίζονται σε λιγότερα από 2.000, ενώ τα περίπου 60.000 μέλη των διοικήσεων των Δ.Σ. των δημοτικών επιχειρήσεων μειώνονται κατά 40.000. Επίσης, δημιουργείται το πλαίσιο διαφανούς και ορθολογικής λειτουργίας των δημοτικών επιχειρήσεων και των ΝΠΔΔ αντίστοιχα²³.
- 3) Οι εκλογές πλέον γίνονται κάθε πέντε χρόνια, μαζί με τις ευρωεκλογές, δίνοντας περισσότερο ωφέλιμο χρόνο σε κάθε αυτοδιοικητική αρχή να εφαρμόσει τις πολιτικές της.
- 4) Μεταφέρεται στην Περιφέρεια το σύνολο των αρμοδιοτήτων που αφορούν τον αναπτυξιακό περιφερειακό προγραμματισμό, ενώ οι αυτοδιοικούμενες Περιφέρειες γίνονται το θεσμικό όχημα της πράσινης ανάπτυξης.
- 5) Οι Δήμοι αποκτούν αρμοδιότητες που σχετίζονται με τοπικά ζητήματα, όπως η έκδοση οικοδομικών αδειών, η κοινωνική πρόνοια και επαγγελματικές άδειες. Οι πολίτες εξυπηρετούνται άμεσα για ζητήματα που αφορούν την καθημερινότητά τους.
- 6) Οι Περιφέρειες αποκτούν ευρύτετες αρμοδιότητες που αποκεντρώνονται από υπουργεία, όπως ο αναπτυξιακός σχεδιασμός, η Δημόσια Υγεία και η κατασκευή έργων.
- 7) Τίθενται οι προϋποθέσεις και διαδικασίες για τη λήψη δανείου από τους ΟΤΑ, για να μην υπάρξουν στο μέλλον ξανά περιπτώσεις υπερδανεισμένων Δήμων. Γι' αυτό καθιερώνονται αυστηρά όρια και κριτήρια δανεισμού.
- 8) Ειδικό πρόγραμμα εξυγίανσης στο οποίο υπάγονται οι υπερχρεωμένοι Δήμοι.

²³ Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, *Οι 20 μεγάλες καινοτομίες του «Καλλικράτη»*, 14/5/2010

- 9) Οι δαπάνες όλων των δήμων και των περιφερειών όλων των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων τους υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
- 10) Το Ελεγκτικό Συνέδριο πραγματοποιεί γενικευμένο προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας σε συμβάσεις άνω των 100.000 ευρώ, που συνάπτουν οι δήμοι, οι περιφέρειες και τα νομικά τους πρόσωπα καθώς και οι επιχειρήσεις τους.
- 11) Ο ελεγκτής νομιμότητας, που προΐσταται της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, είναι ανώτατος υπάλληλος με πενταετή θητεία. Η επιλογή του γίνεται από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Προϊσταμένων (ΕΙΣΕΠ).
- 12) Κάθε αρμοδιότητα, κάθε εξουσία πάει στο εγγύτερο δυνατό σημείο για τον πολίτη, ενώ σε κάθε συνενούμενο Δήμο παραμένει το σύνολο των υπηρεσιών. Επίσης, προβλέπεται αντιδήμαρχος που θα μεριμνά για τις τοπικές υποθέσεις. Θεσμοθετούνται αντιδήμαρχοι και αντιπεριφερειάρχες με τοπική αρμοδιότητα.
- 13) Συστήνονται παντού τοπικές και δημοτικές κοινότητες που αντικαθιστούν τα σημερινά Τοπικά και Δημοτικά Διαμερίσματα.
- 14) Οι νέοι μπορούν να εκλέγονται και να συμμετέχουν ενεργά στα κοινά από 18 ετών.
- 15) Καθιερώνεται ο θεσμός του «Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης» (Συνήγορος) σε κάθε δήμο και Περιφέρεια με αποστολή την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης.
- 16) Στους Δήμους και τις Περιφέρειες συστήνεται Επιτροπή Διαβούλευσης. Η Επιτροπή Διαβούλευσης προσφέρει για πρώτη φορά τη δυνατότητα συγκροτημένης, θεσμοποιημένης και ανοικτής συμμετοχής και ανταλλαγής επιχειρημάτων με εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας.

- 17) Δημιουργούνται δίπλα στα σημερινά 1.000 ΚΕΠ άλλα επιπλέον 1.200 «Δημοτικά e-ΚΕΠ», για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη.
- 18) Συστήνεται αρμόδια υπηρεσία υπεύθυνη για την παροχή διοικητικής βοήθειας σε άτομα που έχουν αντικειμενική αδυναμία προσπέλασης στους δήμους ή τα ΚΕΠ.
- 19) Εισάγεται η έξυπνη «κάρτα του Δημότη», για την άμεση ηλεκτρονική εξυπηρέτηση του πολίτη και την έκδοση πιστοποιητικών αλλά και για συμμετοχή σε τοπικά δημοψηφίσματα.
- 20) Για κάθε όργανο των Δήμων εισάγεται η υποχρέωση ανάρτησης κάθε απόφασης στο Διαδίκτυο, προκειμένου αυτή να είναι εκτελεστή και με στόχο την πλήρη διαφάνεια σε όλες τις αποφάσεις, ίση πρόσβαση στην πληροφορία για όλους τους πολίτες.

3.2 Τα οικονομικά των ΟΤΑ

Τα οικονομικά των νέων δήμων αποτελούνται από²⁴:

Οι καλλικρατικοί δήμοι χρηματοδοτούνται από:

1. Το φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων,
2. το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, και
3. το Φόρο Ακίνητης Περιουσίας.

Η συμμετοχή των Δήμων στα έσοδα του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας, συμβάλλει επίσης και στην εναρμόνιση του τοπικού φορολογικού συστήματος με το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

²⁴ Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, «Τι αλλάζει με το προσχέδιο Καλλικράτης», www.eetaa.gr/kallikratis/kallikratis_allages.ppt

Οι ΚΑΠ των Περιφερειών θα περιλαμβάνουν:

1. Το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας,
2. το φόρο εισοδήματος φυσικών και
3. νομικών προσώπων.

Η σύνδεση των πόρων της αυτοδιοίκησης με το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας ειδικά, που είναι ένας δυναμικός φόρος και πόρος, εξασφαλίζει στην αυτοδιοίκηση την καλύτερη δυνατή οικονομική θέση που μπορεί να αποκτήσει.

3.3 Οι αλλαγές που επέφερε το πρόγραμμα «Καλλικράτης»

Παρακάτω παρουσιάζονται οι βασικές αλλαγές που επέφερε η εφαρμογή του προγράμματος²⁵:

- Οι 910 δήμοι και 124 κοινότητες συνενώνονται σε 325 δήμους.
- Οι Νομαρχίες καταργούνται και αντικαθίστανται από 13 περιφέρειες και οι 13 περιφέρειες υπάγοντας σε 7 αποκεντρωμένες διοικήσεις.
- Οι 16.150 δημοτικοί σύμβουλοι όλης της χώρας συμπυκνώνονται στους μισούς, το ίδιο και οι 195 αντινομάρχες που θα αντικατασταθούν από μισούς περίπου αντιπεριφερειάρχες.
- Επίσης από τους 1.396 νομαρχιακούς συμβούλους θα μείνουν μόλις 703 περιφερειακοί σύμβουλοι. Υπολογίζεται ότι οι σημερινές 50.000 θέσεις πολιτικού προσωπικού θα μειωθούν τουλάχιστον στο μισό, εξοικονομώντας

²⁵ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, www.ita.org.gr

ποσοστό έως και 60% που μεταφράζεται σε εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ το χρόνο.

- Τα 6.000 νομικά πρόσωπα των δήμων μειώνονται σε 2.000 ενώ προβλέπεται ολοκληρωμένο πρόγραμμα εξυγίανσης των υπερχρεωμένων ΟΤΑ. Έτσι οι δήμοι με σημαντικά οικονομικά προβλήματα θα έχουν όριο στο δανεισμό τους ο οποίος δεν θα υπερβαίνει το 5% των ετήσιων εσόδων τους²⁶.
- Στην Περιφέρεια Αττικής και στο μητροπολιτικό διαμέρισμα Θεσσαλονίκης, μεταφέρονται επιπλέον αρμοδιότητες με στόχο την ανάπτυξη και την εύρυθμη λειτουργία των δύο μεγαλύτερων χωρικών ενοτήτων της χώρας και όλα αυτά ως πρώτο βήμα, ως η νέα αρχή.
- Το σχέδιο Καλλικράτης προωθεί την εξυγίανση των υπερχρεωμένων δήμων, τίθενται αυστηροί περιορισμοί στις προσλήψεις και αυστηρά όρια στα κριτήρια δανεισμού.
- Όσον αφορά στους εργαζόμενους στους ΟΤΑ, μετά την ενοποίηση των δήμων θα γίνουν μετατάξεις του αντίστοιχου προσωπικού. Όσοι μεταταχθούν θα διατηρήσουν τα εργασιακά τους και ασφαλιστικά δικαιώματα και εάν υπάρχουν είτε κενές θέσεις είτε πλεονάζον προσωπικό θα γίνουν υποχρεωτικές μετατάξεις.
- Στο Νόμο του Καλλικράτη προβλέπεται η κατάργηση ή η συγχώνευση περίπου 4.000 δημοτικών επιχειρήσεων.
- Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν οι νέοι δήμοι θα έχουν ελάχιστο πληθυσμό τους 10.000 κατοίκους. Στις μητροπολιτικές περιοχές των πολεοδομικών συγκροτημάτων Αθηνών και Θεσσαλονίκης, το παραπάνω όριο προσδιορίζεται στους 25.000 κατοίκους. Αντίθετα στους ορεινούς το πλαφόν θα αγγίζει τις 2.000 ενώ κάθε νησί θα αποτελεί και ανεξάρτητο δήμο.

²⁶ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, www.ita.org.gr

- Δε διασπώνται τα όρια των δήμων, των νομών και των περιφερειών. Εισάγεται διαδικασία για τη μεταφορά δημοτικών διαμερισμάτων σε όμορους δήμους. Δε συνενώνονται δήμοι που δεν έχουν συγκοινωνιακή συνέχεια²⁷.
- Όσον αφορά στα νησιά, εφαρμόζεται η αρχή ένας δήμος κάθε νησί είτε ο υπουργός Εσωτερικών. Μόνο μικρά νησιά που συνδέονται, όμως, τακτικά με άλλα, θα συνενώνονται με τους δήμους των μεγαλύτερων νησιών. Σε κάθε νησί θα υπάρχει τοπικός αντιδήμαρχος.

3.4 Οι αρμοδιότητες των δήμων (Ν. 3852/10)

Οι Δήμοι πέραν των αρμοδιοτήτων που σήμερα ασκούν, αναλαμβάνουν την άσκηση στο πλαίσιο του προγράμματος «Καλλικράτη», των αρμοδιοτήτων εκείνων που προσιδιάζουν στον Β' Βαθμό Αυτοδιοίκησης, ώστε να εξασφαλίζουν την καλύτερη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων και βεβαίως την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών.²⁸ Αυτές οι αρμοδιότητες είναι:

1. **Πολεοδομικές αρμοδιότητες**, έκδοση οικοδομικών αδειών, ο έλεγχος μελετών, αλλά και κάθε συναφούς χαρακτήρα αρμοδιότητες και πράξεις εφαρμογής. Για το σκοπό αυτό ενισχύονται και από το προσωπικό των Τεχνικών Υπηρεσιών Δήμων και Κοινοτήτων, που καταργούνται και το προσωπικό τους μεταφέρεται στους Δήμους.
2. **Υπηρεσίες και πολιτικές για την Πρόνοια**, η έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας, η χορήγηση κάρτας αναπηρίας, η καταβολή επιδομάτων, η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδρυμάτων παιδικής

²⁷ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, www.ita.org.gr

²⁸ Άγνωστος, (2010), «Όλες οι αρμοδιότητες στους δήμους», <http://www.atticafreepress.gr>, 27/03/2010.

πρόνοιας σε ιδιώτες, καθώς και σε συλλόγους ή σωματεία, η χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών παιδικών ή βρεφονηπιακών σταθμών.

3. **Τομέας Υγείας και Δημόσιας Υγιεινής**, αναλαμβάνουν τις σχετικές αρμοδιότητες, εποπτικές και άλλες, όπως τη διοργάνωση διενέργειας εμβολιασμών, την υλοποίηση προγραμμάτων δημόσιας υγιεινής, που οργανώνονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή από άλλους φορείς ή και χρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
4. **Τομέας Παιδείας**, το σχολείο γίνεται αποκλειστικά υπόθεση του Δήμου. Αναλαμβάνουν αρμοδιότητες για ανέγερση σχολείων και την κατανομή πιστώσεων στις Σχολικές Επιτροπές για την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων, τη μεταφορά μαθητών από τον τόπο διαμονής στο σχολείο φοίτησης. Εντός των διοικητικών τους ορίων, μπορούν να αποφασίζουν την διακοπή μαθημάτων λόγω έκτακτων συνθηκών. Αποκτούν επίσης αρμοδιότητες στον τομέα της δια βίου μάθησης, όπως τη δυνατότητα ίδρυσης, λειτουργίας και εποπτείας κέντρου δια βίου μάθησης, όπως σχολές γονέων και κέντρα κατάρτισης.
5. **Τομέας Εμπορίου**, αναλαμβάνουν τη δυνατότητα έκδοσης αποφάσεων για την ίδρυση, τη διάλυση και τον καθορισμό του τρόπου λειτουργίας των λαϊκών αγορών, τη συγκρότηση επιτροπών για τον έλεγχο των πολιτών, παραγωγών και επαγγελματιών των λαϊκών αγορών, την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας για τη χορήγηση αδειών εκμετάλλευσης περιπτέρων και άλλα.
6. **Τομέας Τοπικής Ανάπτυξης**, οι Δήμοι αποκτούν τη δυνατότητα για τη μελέτη και την εκτέλεση έργων τεχνικής υποδομής τοπικής σημασίας που αφορούν στη γεωργία, στην κτηνοτροφία, κτηνοτροφία και αλιεία, και ιδίως αυτών που σχετίζονται με την αγροτική οδοποιία.
7. **Τομέας Μεταφορών**, αναλαμβάνουν όσες αρμοδιότητες εμπίπτουν με τις αστικές τοπικού επιπέδου αρμοδιότητες, όπως παραδείγματος χάριν τα

σχετικά με τις γραμμές των λεωφορείων. Στους Δήμους μεταφέρονται και οι αρμοδιότητες στα ζητήματα αστικής και δημοτικής κατάστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΚΑΛΑΜΑΤΑ

4.1 Η Πόλη της Καλαμάτας

Η Καλαμάτα, πρωτεύουσα του Νομού Μεσσηνίας, βρίσκεται στο μυχό του Μεσσηνιακού κόλπου και είναι κτισμένη στους πρόποδες του Ταυγέτου στη θέση των αρχαίων Φαράων. Αποτελεί το διοικητικό, οικονομικό και εμπορικό κέντρο της Νοτιοδυτικής Πελοποννήσου σε απόσταση 215 Km από την Πάτρα και 240 Km από την Αθήνα²⁹.

Ο Δήμος Καλαμάτας με πληθυσμό 57.620 κατοίκους (απογραφή 2001) έχει έκταση 253,2 Km² και περιλαμβάνει εκτός της πόλης 13 Τοπικά Διαμερίσματα που

²⁹ Δήμος Καλαμάτας, <http://www.kalamata.gr>

εκτείνονται από τα πεδινά δυτικά της πόλης έως τον κεντρικό όγκο του Ταϊγέτου και τα ανατολικά παράλια.

Τα παλαιότερα ίχνη ανθρώπινης παρουσίας στην ευρύτερη περιοχή της Καλαμάτας χρονολογούνται στην Πρωτοελλαδική εποχή (2600-2300 π.Χ.) και έχουν εντοπιστεί στα Ακοβίτικα, περίπου 2-3 χλμ. νοτιοδυτικά της Καλαμάτας. Βρέθηκε υπο την κυριαρχία των Σπαρτιατών (8ος πΧ – 4ος πΧ αιώνας), των Φράγκων (1205 μΧ), των Ενετών(1685-1715μΧ) και των Τούρκων. Στο Ιστορικό κέντρο στον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων ξεκίνησε την 23η Μαρτίου 1821, η Ελληνική Επανάσταση.

Η οικονομία της περιοχής στηρίζεται στην αγροτική παραγωγή, με πιο γνωστή την παραγωγή ελαιολάδου, της ελιάς και των οπωροκηπευτικών, τον τουρισμό και τις υπηρεσίες. Σημαντική βιομηχανική μονάδα της περιοχής είναι η καπνοβιομηχανία Καρέλια ενώ υπάρχουν αρκετές βιομηχανίες τυποποίησης και μεταποίησης αγροτικών προϊόντων.

Η Καλαμάτα χαρακτηρίζεται από έντονη πνευματική ζωή και πολιτιστική δράση που την έχουν κάνει γνωστή σε όλη την Ελλάδα, με πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων να λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο (εκθέσεις, φεστιβάλ, θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, εικαστικά κ.α) και πιο σημαντική το Διεθνές Φεστιβάλ Χορού.

4.2 Η ιστορία της Καλαμάτας

Η ιστορία ξεκινάει από τον Όμηρο, όπου αναφέρει τις Φαρρές, αρχαία πόλη χτισμένη περίπου εκεί που βρίσκεται σήμερα το φράγκικο κάστρο της πόλης. Το όνομά της το πήρε από ένα παλιό βυζαντινό μοναστήρι, το οποίο ήταν αφιερωμένο στην Παναγία την Καλομάτα, απ' όπου με αφομοίωση του όμικρον σε άλφα, προήλθε η ονομασία Καλαμάτα.[1] Η Καλαμάτα έχει περιορισμένη σημασία κατά την αρχαία περίοδο καθώς βρίσκεται κάτω από λακωνική κυριαρχία από τα μέσα του 8ου αιώνα π.Χ. μέχρι τα μέσα του 4ου αιώνα π.Χ. Αποκτά αίγλη μετά την τέταρτη σταυροφορία (1204 μ.Χ.), οπότε περνάει στα χέρια των φράγκων. Ο Γοδεφρείδος Βιλλεαρδουίνος χτίζει το κάστρο και ξεκινάει η οικονομική ακμή της πόλης³⁰.

Το 1459 την καταλαμβάνουν οι Τούρκοι και εναλλάσσονται στην ηγεμονία της πόλης με τους Ενετούς μέχρι το 1715 οπότε την καταλαμβάνουν οριστικά, μέχρι το 1821 που απελευθερώθηκε. Το σημαντικότερο γεγονός της μακρόχρονης ιστορίας της πόλης είναι η απελευθέρωσή της από τους Τούρκους στις 23 Μαρτίου του 1821. Την ημέρα εκείνη ο Κολοκοτρώνης, ο Νικηταράς, ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ο Παπαφλέσσας και άλλοι μπήκαν μέσα στην πόλη ως απελευθερωτές. Συμμετείχαν στην πανηγυρική δοξολογία που τελέστηκε στον ιερό ναό των Αγίων Αποστόλων

³⁰ Δήμος Καλαμάτας, <http://www.kalamata.gr>

(μικρή βυζαντινή εκκλησία του 10ου αιώνα που σώζεται μέχρι σήμερα και αποτελεί σύμβολο της πόλης).

Στους Αγίους Αποστόλους ευλογείται η επαναστατική σημαία και από εδώ ξεκινάει η Επανάσταση του 1821. Από την Καλαμάτα η Μεσσηνιακή Γερουσία συντάσσει δύο σπουδαία κείμενα την 'Προειδοποίηση προς τας ευρωπαϊκάς αυλάς' και την 'προκήρυξη' με αποδέκτες τους Αμερικανούς. Στα τέλη του 19ου αιώνα χτίζεται το λιμάνι της Καλαμάτας, το οποίο λειτουργεί μέχρι και σήμερα, και η πόλη παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη και ακμή. Μασαλλία του Μωριά τη χαρακτήριζαν.

Η πόλη έρχεται σε επαφή με τη δύση και την κουλτούρα της, δημιουργείται μια αστική τάξη που διαμορφώνει μια σημαντική πολιτιστική βάση και κληρονομιά. Από το 1920 και μετά όμως αρχίζει μια μακρά περίοδος οικονομικής ύφεσης που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Το Σεπτέμβριο του 1986 η Καλαμάτα χτυπήθηκε από δύο ισχυρούς σεισμούς που προκάλεσαν εκτεταμένες ζημιές και δυστυχώς και θύματα. Παρ' όλα αυτά η πόλη ανασυγκροτήθηκε γρήγορα από τη μεγάλη αυτή καταστροφή.

4.3 Τοπικά Διαμερίσματα

Ο Δήμος Καλαμάτας με το οικιστικό συγκρότημα της Καλαμάτας και τα 13 Τοπικά Διαμερίσματα εκτείνεται στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα του Μεσσηνιακού κόλπου. Από τα δυτικά, γειτνιάζει με το Δήμο Θουρίας και το Δήμο Μεσσήνης, ανατολικά με τους Δήμους Πελλάνας και Μυστρά του Νομού Λακωνίας, βόρεια με το Δήμο Φαλαισίας του Νομού Αρκαδίας και νότια με το Δήμο Αβίας του Νομού Μεσσηνίας. Μετά την εφαρμογή του προγράμματος «Ι. Καποδίστριας», το 1997, ο Δήμος περιλαμβάνει συνολικά 14 τοπικά διαμερίσματα, τα οποία παρουσιάζονται με τους αντίστοιχους οικισμούς τους, στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑ 4.1: ΤΟΠΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Τοπικά Διαμερίσματα	Οικισμοί
Καλαμάτας	Καλαμάτα, Κουταλά, Μενινά, Μονή Βελανιδιάς, Μπουρνιάς, Προφήτης Ηλίας
Αρτεμισίας	Αρτεμισίας, Θεοτόκος
Καρβελίου	Καρβέλι, Αγία Τριάδα, Εμιαλοί, Κάτω Καρβέλιον
Λαδά	Λαδάς, Αγία Μαρίνα, Άγιος Βασίλειος,
Νεδούσης	Νέδουσα
Αλαγονίας	Αλαγονία, Μαχαλάς
Πηγών	Πηγαί, Σκουρόλακκος
Αντικάλαμος	Αντικάλαμος
Ασπρόχωμα	Ασπρόχωμα, Ακοβίτικα, Καλάμιο, Κατσικόβο
Βέργας	Παραλία Βέργας, Άνω Βέργα, Κάτω Βέργα
Ελαιοχωρίου	Ελαιοχώριο, Αράχοβα, Διάσελλα, Μονή Διμιόβης, Περιβολάκια
Λεϊκά	Λαϊίκα, Κατσαραιίκα, Ξεροκάμπι, Σπιτάκια
Μικρή Μαντίνειας	Μικρά Μαντίνεια
Σπερχογεία	Σπερχογεία

Πηγή: Δήμος Καλαμάτας

4.4 Πληθυσμός δήμου Καλαμάτας

Η Καλαμάτα στην απογραφή του 2001 έχει 49.154 κατοίκους (από 44.052 που είχε στην απογραφή του 1991), από τους 49.550 του Δ.δ. Καλαμάτας και τις 57.620 ολόκληρου του Δήμου Καλαμάτας³¹.

³¹ Δήμος Καλαμάτας, <http://www.kalamata.gr>

Στο Δ.δ. Καλαμάτας περιλαμβάνονται και τα χωριουδάκια του Κουταλά με 18 κατοίκους, τα Μενινά 18, η Βελανιδιά 27, ο Μπουρνιάς 271, ο Προφήτης Ηλίας 62.

Στον Δήμο Καλαμάτας περιλαμβάνονται 14 Δημοτικά διαμερίσματα, εκ των οποίων τα ακόλουθα 9 ανήκουν στον Δυτικό Ταΰγετο:

1. Δ.δ. Αλαγονίας με έκταση 22.093 στρέμματα και 360 κατοίκους το 2001 (410 το 1991), με τις περιοχές Αλαγονία 289, και Μαχαλάς 71.
2. Δ.δ. Αρτεμισίας με έκταση 38.797 στρέμματα και 310 κατοίκους το 2001 (339 το 1991), με τις περιοχές Αρτεμισία 291, και Θεοτόκος με 19 απογραφέντες.
3. Δ.δ. Καρβελίου με έκταση 29.891 στρέμματα και 180 κατοίκους το 2001 (180 και το 1991), με τις περιοχές Καρβέλι 74, η Αγία Τριάδα 33, Εμιαλοί 10, και Κάτω Καρβέλι με 63 απογραφέντες.
4. Δ.δ. Νεδούσης με έκταση 19.802 στρέμματα και 158 κατοίκους το 2001 (206 το 1991).
5. Δ.δ. Πηγών με έκταση 11.492 στρέμματα και 103 κατοίκους το 2001 (149 το 1991), με τις περιοχές Πηγές 103, και Σκουρόλακκος με 0 απογραφέντες.
6. Δ.δ. Λαδά με έκταση 12.597 στρέμματα και 223 κατοίκους το 2001 (231 το 1991), με τις περιοχές Λαδάς 210, Αγία Μαρίνα 0, και Άγιος Βασίλειος Λαδά με 13 απογραφέντες.
7. Δ.δ. Ελαιοχωρίου με έκταση 24.448 στρέμματα και 385 κατοίκους το 2001 (352 το 1991), με τις περιοχές το Ελαιοχώρι 116, την Αράχοβα 33, τα Διάσελλα 19, τη Δίμοβα 12, και τα Περιβολάκια με 205 απογραφέντες.
8. Δ.δ. Βέργας με έκταση 23.271 στρέμματα και 2.110 κατοίκους το 2001 (από μόλις 1.271 το 1991), με τις περιοχές Παραλία Βέργας, η οποία γιγαντώνεται

μετά τους σεισμούς της Καλαμάτας με 2.046 κατοίκους, την Άνω Βέργα με 11 και την Κάτω Βέργα με 53 απογραφέντες.

9. Δ.δ. Μικράς Μαντινείας με μικρή έκταση μόλις 3.576 στρεμμάτων και 688 κατοίκους το 2001 (606 το 1991).

Στον Νομό Μεσσηνίας ο πληθυσμός των αλλοδαπών έχει ως εξής:

- Σύνολο 8.132
- Άρρενες 4.849
- Θήλυς 3.284

Παρακάτω παρουσιάζεται με την μορφή πινάκων, αναλυτικά ο πληθυσμός του δήμου Καλαμάτας ανά ηλικία και φύλο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

	Αμφοτέρων των φύλων							
	Σύνολο	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	61.373	10.801	9.496	13.937	12.861	5.569	7.085	1.624
Δ.Δ.Καλαμάτας	54.065	9.511	8.415	12.460	11.452	4.817	6.033	1.377
Δ.Δ.Αλαγονίας	286	31	30	33	49	40	80	23
Δ.Δ.Αντικαλάμου	406	85	49	84	75	32	64	17
Δ.Δ.Αρτεμισίας	157	11	16	21	24	21	45	19
Δ.Δ.Ασπροχώματος	1.298	255	201	252	267	121	166	36
Δ.Δ.Βέργας	1.851	349	371	423	377	145	151	35
Δ.Δ.Ελαιοχωρίου	341	38	43	60	53	47	82	18
Δ.Δ.Καρβελίου	165	15	11	29	21	26	54	9
Δ.Δ.Λαδά	204	31	14	52	30	27	37	13
Δ.Δ.Λαιικών	924	184	133	195	196	90	110	16
Δ.Δ.Μικράς Μαντινείας	690	88	84	144	139	106	110	19
Δ.Δ.Νεδούσης	67	4	5	7	11	10	23	7
Δ.Δ.Πηγών	84	12	4	16	9	15	18	10
Δ.Δ.Σπερχογείας	835	187	120	161	158	72	112	25

Πηγή: <http://www.statistics.gr>

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΡΡΕΝΩΝ

	Άρρενες						
	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	5.543	4.661	6.628	6.619	2.806	3.207	654
Δ.Δ.Καλαμάτας	4.921	4.143	5.888	5.866	2.424	2.706	546
Δ.Δ.Αλαγονίας	14	17	13	28	23	38	12
Δ.Δ.Αντικαλάμου	50	24	39	39	17	31	10
Δ.Δ.Αρτεμισίας	9	11	11	14	9	23	11
Δ.Δ.Ασπροχώματος	119	105	118	147	61	71	17
Δ.Δ.Βέργας	170	162	208	201	77	79	18
Δ.Δ.Ελαιοχωρίου	23	21	34	29	20	45	4
Δ.Δ.Καρβελίου	7	7	17	10	11	29	3
Δ.Δ.Λαδά	15	5	29	17	14	15	8
Δ.Δ.Λαιικών	82	62	97	99	55	43	10
Δ.Δ.Μικράς Μαντινείας	43	38	78	69	48	59	2
Δ.Δ.Νεδούσης	2	1	5	6	5	10	3
Δ.Δ.Πηγών	5	2	7	5	7	9	3
Δ.Δ.Σπερχογείας	83	63	84	89	35	49	7

Πηγή: <http://www.statistics.gr>

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΘΗΛΕΩΝ

	Θήλυς						
	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	5.258	4.835	7.309	6.242	2.763	3.878	970
Δ.Δ.Καλαμάτας	4.590	4.272	6.572	5.586	2.393	3.327	831
Δ.Δ.Αλαγονίας	17	13	20	21	17	42	11
Δ.Δ.Αντικαλάμου	35	25	45	36	15	33	7
Δ.Δ.Αρτεμισίας	2	5	10	10	12	22	8
Δ.Δ.Ασπροχώματος	136	96	134	120	60	95	19
Δ.Δ.Βέργας	179	209	215	176	68	72	17
Δ.Δ.Ελαιοχωρίου	15	22	26	24	27	37	14
Δ.Δ.Καρβελίου	8	4	12	11	15	25	6
Δ.Δ.Λαδά	16	9	23	13	13	22	5
Δ.Δ.Λαικών	102	71	98	97	35	67	6
Δ.Δ.Μικράς Μαντινείας	45	46	66	70	58	51	17
Δ.Δ.Νεδούσης	2	4	2	5	5	13	4
Δ.Δ.Πηγών	7	2	9	4	8	9	7
Δ.Δ.Σπερchoγείας	104	57	77	69	37	63	18

Πηγή: <http://www.statistics.gr>

4.5 Έκταση δήμου Καλαμάτας

Η επικράτεια του Δήμου καλύπτει μια έκταση 253,2 τ.χλμ. Από την έκταση αυτή το 4,4% καταλαμβάνουν τα πεδινά δημοτικά διαμερίσματα και συγκεκριμένα τα Τ.Δ. Αντικαλάμου, Ασπροχώματος και Σπερχογείας. Το 18,3% της συνολικής έκτασης καταλαμβάνεται από τα δημοτικά διαμερίσματα που χαρακτηρίζονται ως ημιορεινά, δηλαδή από τα Τ.Δ. Καλαμάτας και Μικρής Μαντινείας. Ενώ το υπόλοιπο 77,3% καταλαμβάνεται από τα ορεινά δημοτικά διαμερίσματα, δηλαδή από τα Τ.Δ. Αλαγονίας, Αρτεμισίας, Βέργας, Ελαιοχωρίου, Καρβελίου, Λαδά, Λαιίκων, Νέδουσας και Πηγών³².

4.6 Γεωμορφολογικά στοιχεία

Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του Δήμου είναι μία σύνθεση από πεδινές, ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις που έχουν ως κύριο γνώρισμα το μεγάλο μέρος που καταλαμβάνει ο ορεινός όγκος του Ταΰγétου. Η αναγνώριση του φυσικού περιβάλλοντος δίνει μία παραθαλάσσια και πεδινή περιοχή με λίγα χαμηλά ημιορεινά τμήματα, με μεγάλη πυκνότητα και μέγεθος καλλιεργειών, καθώς και ορεινά τμήματα όπου εκτός των καλλιεργειών κυριαρχούν τα δάση και οι δασικές εκτάσεις. Η κατανομή των χρήσεων γης του δήμου περιγράφεται ως κατά 25% γεωργικού χαρακτήρα, 36% βοσκότοποι, 33% δασικές εκτάσεις και 6% υπόλοιπες εκτάσεις.

Γνώρισμα του δήμου είναι η αρκετών χιλιομέτρων ακτογραμμή του καθώς και η εκτεταμένη του παραλία, χαρακτηριστικό της οποίας είναι τα καθαρά νερά και οι οργανωμένες πλαζ της. Τα νερά και οι ακτές του Μεσσηνιακού Κόλπου έχουν βραβευτεί και διαθέτουν σήμα «Γαλάζιας Σημαίας».

³² Δήμος Καλαμάτας, <http://www.kalamata.gr>

Σε ότι αφορά τα ιδιαίτερα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή υπάγονται διοικητικά περιοχές ενταγμένες στο Διεθνές Δίκτυο «Φύση 2000» με κωδική ονομασία GR 2550001 «Φαράγγι Νέδωντα», GR 2550006 «Όρος Ταΰγετος» και GR2540005 «Λαγκάδα Τρύπης. (Όπως έχει προταθεί στις υπό ένταξη περιοχές στους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (SCI) (Οδηγία 79/406/ΕΚ).

Στα ανατολικά της πόλης υψώνεται ο επιβλητικός Ταΰγετος, ο οποίος αποτελεί μία οροσειρά με μακριά ράχη μήκους 115 χιλιομέτρων, μέγιστου πλάτους 30 χιλιομέτρων και συνολικής έκτασης 2.500 τ. χιλιόμετρα. Η οροσειρά χωρίζεται σε 3 ορεινούς όγκους. Τον βόρειο Ταΰγετο, τον κεντρικό Ταΰγετο και το όρος Ταίναρο ή Σαγγιά.

Ο ποταμός Νέδων διασχίζει την πόλη της Καλαμάτας. Η εκβολή του βρίσκεται δυτικά του λιμανιού της Καλαμάτας και η λεκάνη απορροής του στη δυτική πλευρά του βόρειου τμήματος του Ταΰγétου. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της περιοχής είναι η βαθιά στενή χαράδρα, μήκους εννιά χιλιομέτρων που βρίσκεται μεταξύ της περιοχής Χάνι Λαγού και του στρατιωτικού πεδίου βολής, ακριβώς βόρεια της Καλαμάτας.

4.7 Κλιματολογία

Ο Δήμος Καλαμάτας μαζί με τα Δημοτικά Διαμερίσματα βρίσκεται στην Ανατολική Μεσσηνία στις Δυτικές – ΒΔ υπώρειες του Ταΰγétου, του ψηλότερου ορεινού όγκου της Πελοποννήσου³³.

Γενικά η Μεσσηνία έχει χαρακτηριστικό ήπιο, εύκρατο κλίμα (εκτός φυσικά των ορεινών περιοχών που είναι πιο τραχύ), αφού το ετήσιο θερμομετρικό εύρος κυμαίνεται περίπου μεταξύ των 13 - 19ο C. Ακόμη η Μεσσηνία παρουσιάζει μεγάλη ηλιοφάνεια, μία από τις μεγαλύτερες στην Ελλάδα. Οι βροχές είναι αρκετές και πέφτουν το χειμώνα. Τα καλοκαίρια είναι ζεστά και ξερά. Οι βροχοπτώσεις

³³ Δήμος Καλαμάτας, <http://www.kalamata.gr>

κυμαίνονται από 600 χιλιοστά στα νότια του Νομού (Φοινικούντα-Μεθώνη) μέχρι τα 1500 χιλιοστά στα πιο ορεινά και στα 800-1200 χιλιοστά στις κεντρικές και βόρειες πεδινές και ημιορεινές περιοχές. Όλα αυτά κάνουν το μεσσηνιακό κάμπο ιδανικό για καλλιέργειες πρώιμων και όψιμων προϊόντων ιδιαίτερα λαχανικών αλλά και εσπεριδοειδών και της γνωστής ελιάς, με κύρια είδη την ελιά Καλαμών και την Κορωνέικη.

Το κλίμα που επικρατεί στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Καλαμάτας καθορίζεται τόσο από την επίδραση της θάλασσας όσο και από αυτή του Ταΰγету. Κυριαρχεί λανθασμένη άποψη ότι η Καλαμάτα έχει πολύ υγρασία. Έχει υγρασία μεν, αλλά τις κρίσιμες βραδινές ώρες, κυριαρχεί η απόγειος αύρα, αέρας Βορειοανατολικής συνιστώσας που κατέρχεται μέσω της κοιλάδας του ποταμού Νέδοντα που πηγάζει από τον Ταΰγετο, γεγονός που μετριάζει την υγρασία και καθιστά πιο υγιεινό το κλίμα. Η ψυχρή περίοδος διαρκεί από το Νοέμβριο έως τον Απρίλιο και η θερμή από το Μάιο έως τον Οκτώβριο.

Ο καιρός που επικρατεί στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Καλαμάτας κατά εποχές, όπως προκύπτει από την επεξεργασία των δεδομένων που λαμβάνονται από σταθμό της περιοχής του αεροδρομίου που βρίσκεται 6 Km δυτικά της πόλης, περιγράφεται ως εξής:

Φθινόπωρο

Από το Σεπτέμβριο αρχίζει να γίνεται αισθητή τόσο η μείωση της θερμοκρασίας του καλοκαιριού όσο και η διάρκεια της ημέρας. Το Φθινόπωρο αλλά και η Άνοιξη είναι οι καλύτερες εποχές όπου μπορεί κάποιος να επισκεφθεί γενικότερο το Νομό Μεσσηνίας αποφεύγοντας τον καυτό ήλιο του καλοκαιριού αλλά και το κρύο του Χειμώνα. Η μέση μηνιαία θερμοκρασία για την πόλη της Καλαμάτας είναι 23.2ο C το Σεπτέμβριο, 18.9ο C τον Οκτώβριο και 14.8ο C το Νοέμβριο. Η μέση μηνιαία υγρασία είναι 65.2% το Σεπτέμβριο, 69.3% τον Οκτώβριο και 74.8% το Νοέμβριο. Οι βροχοπτώσεις αυξάνονται σταδιακά αρχίζοντας από 29.1 mm το Σεπτέμβριο, 85.3mm τον Οκτώβριο και φθάνοντας τα 137.4 mm το Νοέμβριο.

Προς τα τέλη Οκτωβρίου εμφανίζονται και τα πρώτα χιόνια στις κορυφές του Ταϊγέτου τα οποία διατηρούνται πολλές φορές μέχρι και τον Ιούνιο. Το πιο πρώιμο χιόνι σημειώθηκε στην Καλαμάτα στις 18 Νοεμβρίου 1913.

Χειμώνας

Την περίοδο αυτή η ημέρα είναι αισθητά μικρή ενώ το κρύο και τα χιόνια κυριαρχούν κυρίως στα ορεινά δημοτικά διαμερίσματα που βρίσκονται στις πλαγιές του Δυτικού Ταϊγέτου. Στην πόλη της Καλαμάτας το χιόνι είναι σχετικά σπάνιο με συχνότητα μία φορά στα 10 χρόνια περίπου, αλλά η περίοδος είναι η πιο υγρή του έτους και οι βροχοπτώσεις φθάνουν στη μέγιστη τιμή τους. Η μέση μηνιαία θερμοκρασία για την πόλη της Καλαμάτας είναι 11.7ο C το Δεκέμβριο, 10.2ο C τον Ιανουάριο και 10.6ο C το Φεβρουάριο. Η μέση μηνιαία υγρασία είναι 75% το Δεκέμβριο, 72.6% τον Ιανουάριο και 71.7% το Φεβρουάριο. Τα ύψη βροχόπτωσης που καταγράφονται είναι 152.6 mm το Δεκέμβριο, 111.7 mm τον Ιανουάριο και 94.1 mm το Φεβρουάριο.

Άνοιξη

Η Άνοιξη στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Καλαμάτας είναι κυριολεκτικά υπέροχη. Η ημέρα πλέον έχει μεγαλώσει αρκετά, οι βροχοπτώσεις σταδιακά μειώνονται ενώ το λιώσιμο των χιονιών του Ταϊγέτου τροφοδοτεί τις πηγές που βρίσκονται κυρίως στην περιοχή της Αλαγονίας (ΒΑ της Καλαμάτας) με άφθονο και γάργαρο νερό για όλο το καλοκαίρι. Ο Μάρτης βέβαια είναι μήνας που στην ουσία ανήκει Μετεωρολογικά στον χειμώνα και είναι δυνατόν να εμφανίσει και χιόνια και κρύα, ακόμα και σε χαμηλά υψόμετρα, ακόμα και κοντά στην πόλη, αλλά η επίδραση της ημέρας που έχει εντωμεταξύ μεγαλώσει αρκετά, μετριάξει κάπως την κατάσταση, αμέσως με την πρώτη βελτίωση του καιρού.

Η μέση μηνιαία θερμοκρασία για την πόλη της Καλαμάτας είναι 12.3ο C τον Μάρτιο, 15.2ο C τον Απρίλιο και 19.6ο C το Μάιο. Η μέση μηνιαία υγρασία είναι τον Μάρτιο 71.2% ,τον Απρίλιο 70.4% και 66.3% το Μάιο. Τα ύψη βροχόπτωσης που καταγράφονται είναι 73 mm τον Μάρτιο, 48.5 mm τον Απρίλιο και 25.6 mm το

Μάιο. Ιδιαίτερα συχνές είναι οι καταιγίδες που σημειώνονται τον Μάιο στην ορεινή περιοχή της Αλαγονίας

Καλοκαίρι

Το Καλοκαίρι στην πόλη της Καλαμάτας είναι σχετικά δροσερό μιας και υπάρχει η επίδραση της θάλασσας ενώ στα ορεινά διαμερίσματα δεν λείπουν οι τοπικές καταιγίδες και ο ξηρός δροσερός αέρας, καθιστώντας το μέρος ιδανικό για κατασκήνωση και θερινές διακοπές. Η μέση μηνιαία θερμοκρασία για την πόλη της Καλαμάτας είναι 24.1ο C τον Ιούνιο, 26.4ο C τον Ιούλιο και 26.3ο C τον Αύγουστο. Η μέση μηνιαία υγρασία για την πόλη της Καλαμάτας είναι 58.6% τον Ιούνιο, 58.0% τον Ιούλιο και 61.1% τον Αύγουστο. Οι βροχοπτώσεις κυμαίνονται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα στις πεδινές περιοχές, φθάνοντας τα 7.5mm τον Ιούνιο, 4.2mm τον Ιούλιο και 11.3mm τον Αύγουστο. Στις ορεινές όμως περιοχές και στις κοντινές αυτών περιοχές, σημειώνονται μεγαλύτερα ύψη βροχής.

4.8 Προσβασιμότητα στον δήμο

Οδικώς η Καλαμάτα συνδέεται με την Τρίπολη, και κατ' επέκταση με την Αθήνα, με οδικό δίκτυο, το οποίο σήμερα δεν βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση. Με την κατασκευή όμως της Ανατολικής Οδού Πελοποννήσου και, πιο συγκεκριμένα, με την ολοκλήρωση του αυτοκινητοδρόμου Κόρινθος - Τρίπολη - Καλαμάτα, αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά η πρόσβαση στην πόλη. Ο αυτοκινητόδρομος ολοκληρώθηκε το 2010. Δυτικά η Καλαμάτα συνδέεται με τον Πύργο Ηλείας και με την Πάτρα με οδικό δίκτυο. Μελετάται όμως η κατασκευή της Ιονίας Οδού, ή οποία θα συνδέει την Καλαμάτα με όλη τη δυτική Ελλάδα μέχρι την Κακαβιά, στα ελληνοαλβανικά σύνορα και θα είναι ένας νέος οδικός άξονας με συνολικό μήκος 460 χιλιόμετρα. Σύμφωνα με τις μελέτες, μετά την ολοκλήρωση του έργου, η απόσταση Καλαμάτα - Πάτρα θα μπορεί να καλυφθεί σε λιγότερο από 2 ώρες.

Η Καλαμάτα συνδέεται επίσης με την Αθήνα και την Πάτρα με σιδηροδρομικό δίκτυο. Στο τμήμα Καλαμάτας - Αθήνας εκτελούνται έργα για τη βελτίωση της υπάρχουσας γραμμής, τα οποία έχουν καθυστερήσει σημαντικά, και είναι πλέον άγνωστη η ημερομηνία παράδοσής τους.

Η Καλαμάτα διαθέτει πολιτικό αεροδρόμιο από το οποίο πραγματοποιούνται πτήσεις προς Αθήνα και Θεσσαλονίκη, καθώς και πτήσεις τσάρτερ προς διάφορες πόλεις της Ευρώπης. Η απόσταση από την πόλη της Καλαμάτας είναι 7 km στη Ν.Α. πλευρά της 120 Π.Ε.Α.

Επίσης στο λιμάνι της Καλαμάτας υπάρχει μικρή επιβατική κίνηση, συγκεκριμένα με δρομολόγιο προς Κύθηρα και Κρήτη τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ενδεικτικές Χιλιομετρικές Αποστάσεις:

- Αθήνα – Καλαμάτα: 235 χλμ,
- Θεσσαλονίκη – Καλαμάτα: 717 χλμ.
- Ιωάννινα - Καλαμάτα: 466 χλμ.
- Βόλος – Καλαμάτα: 525 χλμ.
- Τρίπολη – Καλαμάτα: 51 χλμ.

4.9 Δημόσιες Υπηρεσίες

Παρακάτω παρουσιάζονται οι Δημόσιες Υπηρεσίες και Υπηρεσίες ΔΕΚΟ που εδρεύουν στην Καλαμάτα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ (27210)
ΔΗΜΑΡΧΟΣ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	28000, 22651
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	93486, 23355
ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΙ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	23769, 26572
ΜΕΙΟΥΨΗΦΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	87984
ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	22812
Fax	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	22390
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	22586
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΣ - ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	23355
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΔΕΙΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	86322
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	27317
ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	22468
ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	86370
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	24394
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	26317
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΣΟΔΩΝ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	22644

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	27317
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	20220
ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΑΜΕΙΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	21680
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΤΕΛΩΝ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	96252
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΑΠ (ΤΕΛΩΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΟΣ)	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 28	95444

Πηγή: <http://www.kal.gr/dhmosio/dhmarxeio.htm>

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (27210)
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ		
ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ(ΔΟΥ)	Διοικητήριο	86102
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ	Ύδρας 5	22510
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Διοικητήριο	94584
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΗΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	Βύρωνος 50	97512
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ:		
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	Ψαρών 13	22791
ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ	Δικαστικό Μέγαρο	22811
ΕΦΕΤΕΙΟ	Δικαστικό Μέγαρο	88500
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ	Δικαστικό Μέγαρο	23747
ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ	Δικαστικό Μέγαρο	22293
ΠΤΑΙΣΜΑΤΟΔΙΚΕΙΟ	Δικαστικό Μέγαρο	22166
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	Δικαστικό Μέγαρο	22180
ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Αριστομένους 123	80873
ΛΙΜΕΝΑΡΧΕΙΟ	Πλατ. Τελωνείου	22218
ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	Αεροδρόμιο	21276
ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Σόλωνος 7	28585
ΣΤΡΑΤΟΣ: 9^ο Σ.Π.	Νέο Στρατόπεδο	85102
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ: 120 Σμηναρχία Εκπαίδευσης,	Ακοβίτικα	82445

ΤΕΛΩΝΕΙΟ	Πλ. Τελωνείου	21490
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	Αριστοδήμου 56	22224
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ	Ασπρόχωμα	69696
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ	Διοικητήριο	82166
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	Αριστομένους 46	22621, 89544, 96300

Πηγή: <http://www.kal.gr/dhmosio/dhmosies-up.htm>

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ (27210)
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΟΑΕΔ)	ΦΑΡΩΝ 168	26787, 22512
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΓΓΕΙΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ	ΨΑΡΩΝ 16	22637, 84309
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ 5	86868
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΓΙΑΤΡΑΚΟΥ 1	28784, 93432
ΕΟΜΜΕΧ	ΒΙΟΤ ΠΑΡΚΟ ΝΕΑ ΕΙΣΟΔΟΣ	93090

Πηγή: <http://www.kal.gr/dhmosio/organismoi.htm>

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8: ΟΤΕ-ΔΕΗ-ΔΕΥΑΚ

ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΔΕΥΑΚ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ (27210)
ΟΤΕ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΟΙΚΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ)	ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	92999, 94599
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ	ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	22421
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ(ΔΕΥΑΚ)	ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ 20	28666

Πηγή: <http://www.kal.gr/dhmosio/ote-deh-deuak.htm>

4.10 Κοινωνικές δραστηριότητες

4.10.1 Κοινωνικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας³⁴

Σκοπός του Νομικού Προσώπου είναι :

- Η αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων (Ναρκωτικά, Aids, Αλκοολισμός κλπ)
- Η αγωγή και προαγωγή της υγείας
- Η ενημέρωση-πρόληψη-πρόνοια

³⁴ Κοινωνικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας

4.10.2 Αθλητικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας³⁵

Σκοπός του Νομικού Προσώπου είναι :

- Η ανάπτυξη και υποστήριξη μαζικού, σωματειακού, σχολικού αθλητισμού όλων των βαθμίδων και γενικά κάθε μορφής άθλησης για την διατήρηση και προβολή της αθλητικής παράδοσης του Δήμου Καλαμάτας
- Η καλλιέργεια των αθλητικών ιδεών, των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων, η καλλιέργεια και η διάδοση του αθλητικού πνεύματος σε όλους τους δημότες, μακριά από φανατισμούς, ανταγωνισμούς και κερδοσκοπικούς στόχους
- Η δημιουργία, λειτουργία και συντήρηση αθλητικών κέντρων και γυμναστηρίων, χώρων αθλοπαιδιών και γυμναστικής, έτσι που να καλύπτονται οι αυξημένες ανάγκες για άθληση των συμπολιτών μας, ιδιαίτερα των νέων
- Η υποστήριξη ψυχαγωγικών, πολιτιστικών, επιστημονικών, συνεδριακών εκδηλώσεων Διεθνούς, Εθνικού, Περιφερειακού, Νομαρχιακού Επιπέδου, των φορέων τοπικού χαρακτήρα καθώς και των ατόμων με ειδικές ανάγκες
- Η συνεργασία με τους αθλητικούς φορείς για την ανάπτυξη και πρόοδο του αθλητισμού και η λειτουργία επιτροπών για την αξιοποίηση κάθε δυνατότητας ανάπτυξης του αθλητισμού

4.10.3 Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμάτας «ΦΑΡΙΣ»

Η Κοινωφελής Επιχείρηση του Δήμου Καλαμάτας «ΦΑΡΙΣ», είναι ο επίσημος φορέας της πολιτικής του Δήμου, στους τομείς του Πολιτισμού, της Κοινωνικής Αλληλεγγύης, της Κατάρτισης και Προώθησης στην Απασχόληση. Ιδρύθηκε σύμφωνα με το Ν3463/2006 και το ΦΕΚ 2434 την 1η Δεκεμβρίου 2008, ως αποτέλεσμα της μετεξέλιξης των:

³⁵ Ανάκτηση από: www.kalamata.gr.default.asp?static=144

- Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ)
- Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ)
- Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ)

καθώς και της ενσωμάτωσης των δράσεων του Κοινωνικού Φορέα του Δήμου.

Με τη λειτουργία της η «ΦΑΡΙΣ», καλείται να αναδείξει τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, να καλλιεργήσει στα παιδιά και τους νέους την αγάπη για τις τέχνες καθώς επίσης να δημιουργήσει μια αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στους δημότες και στο Δήμο με ιδιαίτερη έμφαση στις κοινωνικές ομάδες που έχουν ανάγκη προστασίας και στήριξης.

Θα υποστηριχθούν δραστηριότητες στους εξής τομείς:

1. Στο **Χορό** με τη λειτουργία του Διεθνούς Κέντρου Χορού (ΔΙ.ΚΕ.ΧΟ), του οποίου κορυφαία δραστηριότητα είναι η διοργάνωση του Διεθνούς Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας.
2. Στην **Καλλιτεχνική Παιδεία**, με τη λειτουργία των Σχολών:
 - Δημοτικό Ωδείο
 - Σχολή Χορού
 - Εικαστικό Εργαστήρι
3. Στο **Θέατρο**, με τη συνέχιση της δραστηριότητας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.
4. Στην **Καλλιτεχνική δημιουργία** με διοργάνωση εικαστικών εκθέσεων στη Δημοτική Πινακοθήκη και άλλων θεματικών καλλιτεχνικών εκδηλώσεων στους χώρους πολιτισμού καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.
5. Στην **Κοινωνική Αλληλεγγύη** με την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης μέσω του πιστοποιημένου Κ.Ε.Κ., με ενέργειες προώθησης στην Απασχόληση, με δράσεις μέριμνας προς ευπαθείς κοινωνικές ομάδες όπως το Δημοτικό Παντοπωλείο, το πρόγραμμα «βοήθεια στο σπίτι», η ενθάρρυνση για ένταξη στον κοινωνικό ιστό των οικονομικών μεταναστών κ. ά.

4.10.4 Τρίτη ηλικία

Σημαντική αρμοδιότητα της Α΄ βάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι ο τομέας της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, στον οποίο περιλαμβάνονται πολιτικές που αποσκοπούν στην υποστήριξη και την κοινωνική φροντίδα των ατόμων της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων όπως είναι τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.) και την εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.

Ο Δήμος Καλαμάτας θεωρώντας ότι η Τρίτη ηλικία είναι μια περίοδος δημιουργική, παραγωγική και δυναμική στη ζωή των ανθρώπων, έχει προβλέψει δομές και δράσεις υποστήριξης των ανθρώπων αυτών, δίνοντας τους την δυνατότητα να μην επιτρέψουν στον εαυτό τους να αποσυρθούν από τη ζωή και να γίνουν από μόνοι τους πιο δραστήριοι και πιο δυνατοί, ενισχύοντας τους το αίσθημα της ανεξαρτησίας, της αυτάρκειας, της προσφοράς και της κοινωνικής συμμετοχής.

Στο Δήμο Καλαμάτας λειτουργούν δυο (2) Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Α΄ Κ.Α.Π.Η και Β΄ Κ.Α.Π.Η), σε μια προσπάθεια κάλυψης της προστασίας των ηλικιωμένων της πόλης, συντρέχοντας στα διάφορα προβλήματα και τις ανάγκες της ιδιαίτερης αυτής ηλικίας.

Φαινόμενα όπως η ασυλοποίηση και ο ιδρυματισμός και πολλές φορές η κατάθλιψη, έκαναν επιτακτική την ανάγκη προστασίας και παραμονής της τρίτης ηλικίας στο φυσικό της χώρο, στο οικείο περιβάλλον της οικογένειας, της γειτονιάς, του φιλικού περίγυρου, μακριά από τον απρόσωπο χαρακτήρα των ιδρυμάτων κλειστής περίθαλψης και άλλων μορφών ασύλου.

Ο τομέας κοινωνικής αλληλεγγύης της Κοινωφελούς Επιχείρησης Δήμου Καλαμάτας «ΦΑΡΙΣ», εποπτεύει και υλοποιεί προγράμματα «Βοήθεια στο Σπίτι» για την πόλη της Καλαμάτας και για τα Τοπικά Διαμερίσματα του ορεινού όγκου του Ταΰγету.

Α΄ ΚΑΠΗ³⁶

Το Α΄ ΚΑΠΗ λειτουργεί από τις 16 Ιουνίου 1983.

Απαριθμεί 1300 μέλη από τα οποία τα 200 είναι ενεργά και τα υπόλοιπα συμμετέχουν περιστασιακά σε προγράμματα ψυχαγωγίας (εκδρομές-συνεστιάσεις).

Τα προγράμματα που λειτουργούν στο ΚΑΠΗ μας, έχουν σκοπό να κρατήσουν τα άτομα της τρίτης ηλικίας ενεργά, ισότιμα και αυτόνομα στην κοινωνία.

Σκοπός του Νομικού Προσώπου είναι :

- Η εφαρμογή προγράμματος εξωϊδρυματικής προστασίας υπερηλίκων
- η παροχή ιατροκοινωνικής προστασίας στα ηλικιωμένα άτομα της περιοχής του Δήμου Καλαμάτας ώστε αυτά να παραμένουν στην οικογένεια και στην κοινότητα.

Στους στόχους των ΚΑΠΗ όπως αυτοί εκφράζονται και στον οργανισμό λειτουργίας διοίκησης και διαχείρισης τους αναφέρονται:

1. Η πρόληψη των βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών προβλημάτων των ηλικιωμένων που θα τους βοηθήσει να παραμείνουν αυτόνομα, ισότιμα και ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου
2. Η διαφώτιση και συνεργασία του ευρύτερου κοινού και των ειδικών φορέων, σχετικά με τα προβλήματα και τις ανάγκες των ηλικιωμένων

³⁶ Ανάκτηση από: www.kalamata.gr.default.asp?static=137

3. Η έρευνα που είναι σχετική με θέματα που αφορούν την Τρίτη ηλικία.

Οι υπηρεσίες που προσφέρονται είναι:

1. η οργανωμένη ψυχαγωγία και η επιμόρφωση (εκδρομές, διαλέξεις)
2. η φροντίδα και η παροχή οδηγιών για την ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη.
3. η κοινωνική εργασία, που προσφέρεται όχι μόνο στους ίδιους αλλά και στο περιβάλλον τους.
4. η φυσικοθεραπεία.
5. η εργοθεραπεία.
6. η βοήθεια στο σπίτι για αυτούς που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν.
7. η συμμετοχή σε προγράμματα θερινών κατασκηνώσεων.
8. εντευκτήριο στο οποίο προσφέρονται ροφήματα και είναι χώρος που τα μέλη βρίσκουν συντροφιά και απασχόληση

Β' ΚΑΠΗ³⁷

Σκοπός του Νομικού Προσώπου είναι :

- Η εφαρμογή προγράμματος εξωιδρυματικής προστασίας υπερηλίκων
- η παροχή ιατροκοινωνικής προστασίας στα ηλικιωμένα άτομα της περιοχής του Δήμου Καλαμάτας ώστε αυτά να παραμένουν στην οικογένεια και στην κοινότητα.

³⁷ Κοινωνικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας

4.10.5 «Αλεξανδράκειο Γηροκομείο»

Το «Αλεξανδράκειο Γηροκομείο» είναι δωρεά του μεγάλου ευεργέτη της πόλης Σπυρίδωνα Αλεξανδράκη. Αρχικά (τελευταίες δεκαετίες 19ου αι.), λειτούργησε ως «Αλεξανδράκειο Νοσοκομείο-Πτωχοκομείο», και μετά το 1940 περιορίστηκε σε «Αλεξανδράκειο Πτωχοκομείο- Γηροκομείο.

4.10.6 «Βοήθεια στο σπίτι»

Σκοπός του προγράμματος είναι να προσφέρει κατ' οίκον υπηρεσίες σε ηλικιωμένα άτομα και σε άτομα με αναπηρίες, μη επαρκώς αυτοεξυπηρετούμενους, που διαβιούν μοναχικά (κυρίως) και το εισόδημα τους είναι χαμηλό, με στόχο την παραμονή τους στο οικείο φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, τη διατήρηση της συνοχής της οικογένειάς τους, την αποφυγή χρήσης ιδρυματικής φροντίδας και καταστάσεων κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και την εξασφάλιση αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης. Επίσης, με την λειτουργία του προγράμματος δίνεται η δυνατότητα στις γυναίκες που ήταν επιφορτισμένες με την φροντίδα των ατόμων αυτών, να απεμπλακούν και να διευκολυνθούν στην ένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Η παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας που παρέχεται στους ωφελούμενους από το ειδικό – επιστημονικό προσωπικό, είναι στους τομείς: α) συμβουλευτικής και ψυχοσυναισθηματικής υποστήριξης των ωφελούμενων και των οικογενειών τους, β) νοσηλευτικής πρωτοβάθμιας φροντίδας, γ) οικογενειακής φροντίδας, δ) φυσιοθεραπείας και ήπιας αθλητικής άσκησης, ε) αγωγή υγείας και πρόληψης και στ) εργοθεραπείας.

Ο Δήμος Καλαμάτας, στο πλαίσιο υλοποίησης της κοινωνικής πολιτικής και της μέριμνας για τους δημότες του, υλοποιεί δυο (2) προγράμματα «Βοήθεια στο Σπίτι», που εποπτεύονται από τον Κοινωνικό Τομέα της Κοινωφελούς Επιχείρησης «ΦΑΡΙΣ».

4.10.7 Υλοποίηση προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» στην πόλη της Καλαμάτας

Φυσικό αντικείμενο αποτελεί η λειτουργία μιας μονάδας «Βοήθεια στο Σπίτι» στην πόλη της Καλαμάτας, με σκοπό την εξυπηρέτηση ηλικιωμένων και ατόμων που χρήζουν κατ' οίκον βοήθεια. Το πρόγραμμα λειτουργεί στην πόλη της Καλαμάτας από το 1998, απασχολεί 3 άτομα μόνιμου προσωπικού (1 κοινωνική λειτουργό, 1 νοσηλεύτρια και 1 οικογενειακή βοηθό), που συνεπικουρείται από 11 άτομα μερικής απασχόλησης και σήμερα εξυπηρετεί 200 ωφελούμενους.

Μέσω του προγράμματος, καλύπτονται κοινωνικές ανάγκες των ωφελουμένων που αφορούν: α) ανάγκες εξασφάλισης ή βελτίωσης της αυτοεξυπηρέτησης, β) ανάγκες κάλυψης βασικών αναγκών καθημερινής διαβίωσης, γ) η αντιμετώπιση αναγκών πρόληψης, παρακολούθησης ή αποκατάστασης ψυχοσωματικών και συναισθηματικών προβλημάτων και δ) η κάλυψη πολιτιστικών, θρησκευτικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

4.10.8 Υλοποίηση προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» στα Τοπικά Διαμερίσματα

Φυσικό αντικείμενο αποτελεί η λειτουργία μιας μονάδας «Βοήθεια στο Σπίτι» στα 10 Τοπικά Διαμερίσματα του ορεινού όγκου του Ταΰγету που είχαν ενταχθεί στα Ο.Π.Α.Α.Χ. (Τ.Δ. Αλαγονίας, Αρτεμής, Νέδουσας, Πηγών, Καρβελίου, Λαδά, Ελαιοχωρίου, Βέργας, Λεϊκών και Μ. Μαντίνειας), με σκοπό την εξυπηρέτηση ηλικιωμένων και ατόμων που χρήζουν κατ' οίκον βοήθεια. Το πρόγραμμα λειτουργεί από το 29/9/2004, απασχολεί 4 άτομα (2 κοινωνικοί λειτουργοί, 1 νοσηλεύτρια και 1 οικογενειακή βοηθό) και σήμερα εξυπηρετεί 80 ωφελούμενους³⁸.

³⁸ Κοινωνικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας

Μέσω του προγράμματος, καλύπτονται κοινωνικές ανάγκες των ωφελουμένων που αφορούν:

- α) ανάγκες εξασφάλισης ή βελτίωσης της αυτοεξυπηρέτησης,
- β) ανάγκες κάλυψης βασικών αναγκών καθημερινής διαβίωσης,
- γ) η αντιμετώπιση αναγκών πρόληψης, παρακολούθησης ή αποκατάστασης ψυχοσωματικών και συναισθηματικών προβλημάτων και
- δ) η κάλυψη πολιτιστικών, θρησκευτικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

4.10.9 Δημοτικοί Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Καλαμάτας³⁹

Σκοπός του Νομικού Προσώπου είναι :

Η καθημερινή φύλαξη, φροντίδα, ημερήσια διατροφή, διαπαιδαγώγηση και ψυχαγωγία νηπίων και βρεφών εργαζομένων γονέων.

Στο Δήμο λειτουργούν οι εξής Παιδικοί Σταθμοί:

- Α' ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

³⁹ Ανάκτηση από: www.kalamata.gr/default.asp?static=142

Ο Α' Δημοτικός Βρεφονηπιακός Σταθμός Καλαμάτας στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτήριο που βρίσκεται στην οδό Βασ. Σοφίας 15. Φιλοξενεί 52 νήπια και 13 βρέφη. Υπηρετούν 13 υπάλληλοι : ΤΕ/βρεφονηπιοκόμων (4), ΔΕ/βοηθών βρεφοκόμων (4), ΔΕ/μαγείρων (1), ΥΕ/βοηθών μαγείρου (1), ΥΕ/προσωπικό καθαριότητας (3). Στο σταθμό αυτό στεγάζεται το γραφείο της διευθύντριας του νομικού προσώπου και το γραφείο διαχείρισης στο οποίο υπηρετούν 4 υπάλληλοι διοικητικού-οικονομικού.

- Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

- Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Ο Γ' Δημοτικός παιδικός σταθμός Καλαμάτας στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτήριο που βρίσκεται στην περιοχή Τέντας στο Παλαιό Στρατόπεδο. Φιλοξενεί 50 νήπια . Υπηρετούν 7 υπάλληλοι : ΤΕ/βρεφονηπιοκόμων (2), ΔΕ/βοηθών βρεφοκόμων (2), ΔΕ/μαγείρων (1), ΥΕ/προσωπικό καθαριότητας (2).

- Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Ο Δ' Δημοτικός παιδικός Σταθμός Καλαμάτας στεγάζεται σε μισθωμένο κτήριο που βρίσκεται στην οδό Λεϊκών 24. Φιλοξενεί 42 νήπια. Υπηρετούν 7 υπάλληλοι : ΤΕ/βρεφονηπιοκόμων (2), ΔΕ/βοηθών βρεφοκόμων (2), ΔΕ/μαγείρων(1), ΥΕ/προσωπικό καθαριότητας (2).

- Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

-

Ο Ε' δημοτικός Παιδικός Σταθμός Καλαμάτας στεγάζεται σε μισθωμένο κτήριο που βρίσκεται επί των οδών Τριών Ναυάρχου & Χίου. Φιλοξενεί 50 νήπια. Υπηρετούν 8 υπάλληλοι : ΤΕ/βρεφονηπιοκόμων (2), ΔΕ/βοηθών βρεφοκόμων (2), Δε/μαγείρων (1), ΥΕ/προσωπικό καθαριότητας (2), ΥΕ/βοηθός μαγείρου (1).

- ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Ο ΣΤ' Δημοτικός Παιδικός Σταθμός Καλαμάτας στεγάζεται σε μισθωμένο κτήριο που βρίσκεται στην οδό Λακωνικής 266. Φιλοξενεί 40 νήπια. Υπηρετούν 6 υπάλληλοι: ΠΕ/νηπιαγωγών (1), ΤΕ/βρεφονηπιοκόμων (3), ΔΕ/μαγείρων (1), ΥΕ/προσωπικό καθαριότητας (1).

4.10.10 Ευπαθείς Κοινωνικά Ομάδες

Η διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση και η καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι στις υποχρεώσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη δημιουργία μιας τοπικής κοινωνίας με κοινωνική συνοχή.

Ο Δήμος Καλαμάτας και τα Νομικά του Πρόσωπα, για την προώθηση της απασχόλησης και τη στήριξη Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΚΤ και υλοποιήθηκαν τα έργα:

- **Ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη της περιοχής ΡΑΧΗΣ**
- **Τοπική Πρωτοβουλία Προώθησης της Απασχόλησης Καλαμάτας «ΖΩΦΟΡΟΣ»**
- **Ολοκληρωμένη υποστήριξη και παρέμβαση ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας υπέρ των Ελλήνων Τσιγγάνων (EQUAL)**
- **Σχέδιο Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών ΕΛΑΙΑ II**
- **Σ.Υ.Υ για Μακροχρόνια άνεργους άνω των 45 ετών**

Αναλύονται σε δράσεις συνολικού Προϋπολογισμού 1.945.402,00 Ευρώ και από τις οποίες ωφελήθηκαν 822 άτομα διαφόρων κατηγοριών τα οποία πληρούσαν τα κριτήρια που όριζε το κάθε πρόγραμμα.

Προσφέρθηκαν στους ωφελούμενους, υπηρεσίες :

- Κατάρτισης σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, για την ανάπτυξη δεξιοτήτων
- Συνοδευτικές και Υποστηρικτικές Υπηρεσίες, για την ενδυνάμωση και εμφύχωση του ατόμου
- Συμβουλευτικές Υπηρεσίες, για την προώθηση στην απασχόληση
- Προώθηση σε θέσεις για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας

4.10.11 Δημοτικό Παντοπωλείο

Το Δημοτικό Παντοπωλείο δημιουργήθηκε το Δεκέμβριο 2008 από το Δήμο Καλαμάτας.

Σκοπός της νέας αυτής κοινωνικής δομής είναι η δωρεάν παροχή βασικών καταναλωτικών αγαθών σε οικογένειες ή άτομα που έχουν ανάγκη. Με τον τρόπο αυτό και σε συνδυασμό με ένα συνολικό πρόγραμμα υποστήριξης που θα καταρτίζεται για κάθε οικογένεια θα απομακρύνεται ο κίνδυνος κοινωνικού αποκλεισμού⁴⁰.

Η λειτουργία του παντοπωλείου στηρίζεται σε εθελοντική προσφορά από μια ενδεκαμελή ομάδα, που έχει συγκροτηθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο και στην οποία εκπροσωπούνται και οι δημοτικές παρατάξεις της αντιπολίτευσης.

Η εθελοντική ομάδα συνεργάζεται με την Κοινοφελή Επιχείρηση του Δήμου Καλαμάτας «ΦΑΡΙΣ» που έχει την ευθύνη της διαχείρισης, τον οικονομικό έλεγχο και τον τρόπο επιλογής των ωφελουμένων ατόμων και οικογενειών. Καταβάλλεται

⁴⁰ Δήμος Καλαμάτας, <http://www.kalamata.gr>

προσπάθεια ώστε η προμήθεια των αγαθών να γίνεται δωρεάν, ενώ σε ειδικές περιπτώσεις και προκειμένου να διευκολυνθεί η εύρυθμη λειτουργία του, το Δημοτικό Παντοπωλείο θα στηρίζεται οικονομικά από το Δήμο.

Το Δημοτικό Παντοπωλείο στεγάζεται στο ισόγειο του κτιρίου διοίκησης του Βιοτεχνικού Πάρκου, στη νέα είσοδο της πόλης της Καλαμάτας. Αποτελεί μια πρωτοβουλία της δημοτικής αρχής που κινείται στο πλαίσιο της αλληλεγγύης και αφορά ευπαθείς κοινωνικές ομάδες όπως μετανάστες, αθίγγανους και ανθρώπους σε ένδεια. Αγκαλιάζει και συμπληρώνει όλες τις προσπάθειες που γίνονται από την Εκκλησία, τον Ερυθρό Σταυρό και άλλους φορείς στο συγκεκριμένο τομέα.

4.11 Πολιτιστικές Εκδηλώσεις

Στην Καλαμάτα υπάρχει έντονη πολιτιστική δραστηριότητα και πνευματική ζωή. Πάρα πολλές πολιτιστικές δραστηριότητες πραγματοποιούνται τους καλοκαιρινούς μήνες όπως:

- Από τις κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις είναι το Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας που πραγματοποιείται κάθε χρόνο το μήνα Ιούλιο.
- Κάθε Ιούλιο και Αύγουστο πραγματοποιούνται πολλές εκδηλώσεις όπως εκθέσεις, θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, εικαστικά, φεστιβάλ κ.α.
- Ιδιαίτερα τιμάται στις 2 Φεβρουαρίου, η πολιούχος της πόλης Υπαπαντή.
- Επέτειος Εξέγερσης 1821: Εορτασμός για την κήρυξη της Επανάστασης στις 23 Μαρτίου 1821 στην Καλαμάτα. Πραγματοποιείται στο εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων.

- Ο Οργανισμός Πολιτισμού και Αθλητισμού της Νομαρχίας Μεσσηνίας (Ο.Π.Α.Ν.Α.Μ.) διοργανώνει και παρουσιάζει πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, όπως:
- Βλαχέρνεια – Συνάντηση Φιλαρμονικών: Πραγματοποιείται στα τέλη Ιουνίου ή αρχές Ιουλίου στα Φίλιατρά.
- Ιθωμαία: Εκδηλώσεις στην Ιθώμη Αρχαίας Μεσσήνης. Πραγματοποιούνται το πρώτο 15νθήμερο του Αυγούστου.
- Αγαπήνεια: Διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις στους Γαργαλιάνους προς τιμήν του Τέλου Άγρα Μακεδονομάχου της Μεσσηνίας. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται από τις αρχές Ιουλίου έως τα μέσα Αυγούστου.
- Νεστόρεια: Γιορτή Κρασιού στην Χώρα και πραγματοποιείται το πρώτο 15νθήμερο του Αυγούστου.
- Ναυαρίνεια: Εκδηλώσεις εορτασμού για την επέτειο της Ναυμαχίας στην Πύλο. Πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στις 20 Οκτωβρίου.
- Η Καλαμάτα διαθέτει πολύ καλές αθλητικές υποδομές και φιλοξενεί πολλά Διεθνή αθλητικά γεγονότα: Μερικά από αυτά είναι ιστιοπλοΐα, στίβο, τένις, ρυθμική γυμναστική και άλλα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑ

5.1 Οι αλλαγές στους δήμους Μεσσηνίας

Ο Δήμος Καλαμάτας που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης την 1η Ιανουαρίου 2011 προέκυψε από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Άριος, Αρφαρών, Θουρίας και Καλαμάτας⁴¹.

⁴¹ Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Σύσταση – συγκρότηση Δήμων, περιφερειών και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Απρίλιος 2010

Παρακάτω παρουσιάζονται η νέοι Δήμοι που θα προκύψουν με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης»:

1. Δήμος Καλαμάτας με έδρα την Καλαμάτα αποτελούμενος από τους δήμους:

1. Άριος
2. Θουρίας και
3. Καλαμάτας, οι οποίοι καταργούνται.

2. Δήμος Μεσσήνης με έδρα τη Μεσσήνη αποτελούμενος από τους δήμους:

1. Αιπείας
2. Ανδρούσας
3. Αριστομένους
4. Βουφράδων
5. Ιθώμης
6. Μεσσήνης
7. Πεταλιδίου και
8. την κοινότητα Τρικόρφου, οι οποίοι καταργούνται.

3. Δήμος Πύλου – Νέστορος με έδρα τη Πύλο αποτελούμενος από τους δήμους:

1. Κορώνης
2. Μεθώνης
3. Παπαφλέσσα
4. Πύλου
5. Νέστορος και
6. Χιλιοχωρίων, οι οποίοι καταργούνται.

4. Δήμος Τριφυλλίας με έδρα την Κυπαρισσία αποτελούμενος από τους δήμους:

1. Αετού
2. Αυλώνος
3. Γαργαλιάνων
4. Κυπαρισσίας
5. Φιλιατρών και
6. την κοινότητα Τριπύλας, οι οποίοι καταργούνται.

5. Δήμος Οιχαλίας με έδρα τον Μελιγαλά αποτελούμενος από τους δήμους:

1. Ανδανίας
2. Αρφαρών
3. Δωρίου
4. Είρας
5. Μελιγαλά και
6. Οιχαλίας, οι οποίοι καταργούνται.

6. Δήμος Μεσσηνιακής Μάνης με έδρα την Καρδαμύλη αποτελούμενος από τους δήμους:

1. Αβίας και
2. Λεύκτρου, οι οποίοι καταργούνται.

5.2 Σύσταση και συγκρότηση της Περιφέρειας

Οι περιφέρειες είναι αυτοδιοικούμενα κατά τόπο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και αποτελούν το δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η περιφέρεια Πελοποννήσου: περιλαμβάνει τους νομούς Αργολίδος, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας. Έδρα της περιφέρειας Πελοποννήσου είναι η Τρίπολη.

Κάθε νομός αποτελεί και περιφερειακό διαμέρισμα και κάθε πρωτεύουσα νομού είναι έδρα του αντίστοιχου περιφερειακού διαμερίσματος.

5.3 Αποκεντρωμένη διοίκηση

Ο νομός Μεσσηνίας θα ανήκει στην νέα Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, η οποία θα εκτείνεται στα όρια των περιφερειών Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου με έδρα την Πάτρα.

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΩΜΕΝΩΝ ΔΗΜΩΝ

ΟΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜ	ΚΑΘΑΡΗ ΕΚΤΑΣΗ	ΠΥΚΝΟΤΗΤ Α	ΤΟΠ ΔΙΑΜΕΡΙΣ
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ				
Καλαμάτας (3 συνενοούμενοι δήμοι)				
Καλαμάτας	61,373	253.18	242.3	14
Θουρίας	3,690	76.88	48.0	6
Άριος	2,001	22.27	88.9	6
Άθροισμα	67,064	352.33	190.35	26
Μεσσήνης (8 συνενοούμενοι δήμοι)				
Μεσσήνης	10,853	84.41	128.3	14
Πεταλιδίου	3,345	104.97	31.9	12
Αριστομένους	2,668	90.68	29.4	11
Ανδρούσας	2,583	50.47	51.1	9
Ιθώμης	2,144	90.40	23.7	8
Αιπείας	2,134	55.57	38.4	5
Βουφράδων	1,327	42.36	31.3	6
Τρικόρφου	805	42.94	18.7	5
Άθροισμα	25,859	561.80	46.03	70
Λεύκτρου (2 συνενοούμενοι δήμοι)				
Λεύκτρου	4,267	222.98	19.1	19
Αβίας	2,391	179.83	13.3	8
Άθροισμα	6,658	402.81	16.53	27
Πύλου - Νέστορος (6 συνενοούμενοι δήμοι)				
Πύλου	5,251	142.16	36.5	11
Νέστορος	4,725	91.50	51.4	8
Κορώνης	4,718	105.16	44.9	10
Χιλιχωρίων	2,633	73.95	35.6	5
Μεθώνης	2,423	97.20	24.9	6
Παπαφλέσσα	1,422	42.14	33.7	5
Άθροισμα	21,172	552.12	38.35	45
Τριφυλλίας (6 συνενοούμενοι δήμοι)				
Φιλιατρών	9,098	114.88	79.2	6
Γαργαλιάνων	8,998	122.68	73.3	7

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2: ΣΥΝΕΧΕΙΑ (ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΩΜΕΝΩΝ ΔΗΜΩΝ)

ΟΤΑ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜ	ΚΑΘΑΡΗ ΕΚΤΑΣΗ	ΠΥΚΝΟΤΗΤ Α	ΤΟΠ ΔΙΑΜΕΡΙΣ
Κυπαρισσίας	8,300	101.02	82.2	11
Αετού	2,305	94.85	24.3	11
Αυλώνα	1,996	112.90	17.7	10
Τριτύλας	493	69.70	7.1	7
Άθροισμα	31,190	616.02	50.63	52

Οιχαλίας (6 συνενούμενοι δήμοι)

Μελιγαλά	3,641	78.19	46.6	11
Αρφαρών	2,942	87.52	33.6	8
Ανδανίας	2,586	88.69	29.2	14
Δωρίου	2,527	102.83	24.6	9
Οιχαλίας	2,439	59.06	41.3	10
Είρας	488	86.65	5.6	8
Άθροισμα	14,623	502.94	29.08	60

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

5.4 Η έρευνα

5.4.1 Υλικό έρευνας

Θέλοντας να κάνουμε γνωστή την άποψη των υπαλλήλων του Δήμου Καλαμάτας για τις αλλαγές που προέκυψαν με την Διοικητική Μεταρρύθμιση «Καλλικράτης», πραγματοποιήσαμε μία έρευνα με δεκαπέντε ερωτήσεις τις οποίες απάντησαν με προσωπική συνέντευξη 20 υπάλληλοι του Δήμου Καλαμάτας.

Οι πέντε πρώτες ερωτήσεις αφορούν δημογραφικά στοιχεία και επίσης μας δίνουν πληροφορίες για τα έτη προϋπηρεσίας και για την θέση του κάθε υπαλλήλου. Οι δέκα επόμενες ερωτήσεις αφορούν την Διοικητική Μεταρρύθμιση «Καλλικράτης».

5.4.2 Αποτελέσματα έρευνας

Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε 20 υπαλλήλους του δήμου Καλαμάτας, με σκοπό να μάθουμε ποια είναι η άποψή τους για το πρόγραμμα «Καλλικράτης».

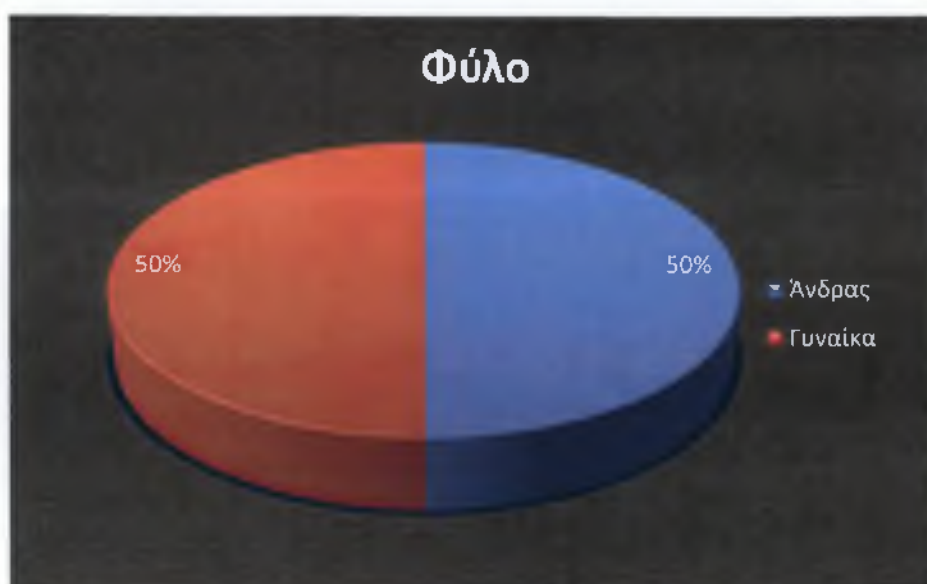
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για το φύλο των ερωτηθέντων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.3: ΦΥΛΟ

Φύλο		
Ανδρας	10	50%
Γυναίκα	10	50%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τα στοιχεία του πίνακα 5.3 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.1: ΦΥΛΟ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.1, το 50% των ερωτηθέντων είναι άνδρες και το άλλο 50% είναι γυναίκες.

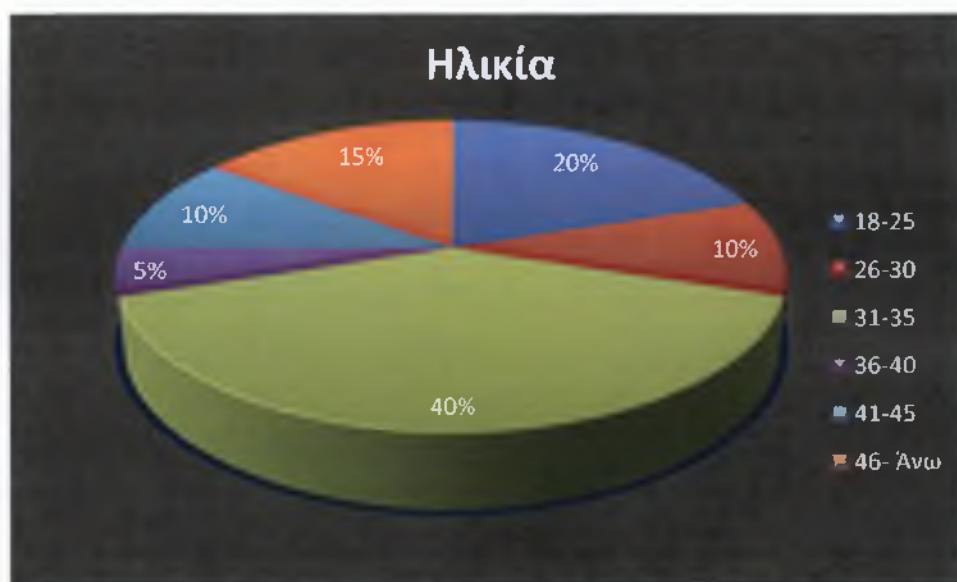
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για την ηλικία των ερωτηθέντων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.4: ΗΛΙΚΙΑ

Ηλικία		
18-25	4	20%
26-30	2	10%
31-35	8	40%
36-40	1	5%
41-45	2	10%
46- Άνω	3	15%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.4 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.2: ΗΛΙΚΙΑ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.2, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (40%) βρίσκεται σε ηλικία 31 – 35 ετών. Το 20% είναι από 18 – 25 ετών, το 15% από 46 ετών και άνω, το 10% των ερωτηθέντων είναι 41 – 45 ετών και ένα ακόμα 10% είναι 26 – 30 ετών. Το υπόλοιπο 5% είναι 36 – 40 ετών.

Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για το μορφωτικό επίπεδο των υπαλλήλων του Δήμου Καλαμάτας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.5: ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Μορφωτικό επίπεδο		
Απόφοιτος Λυκείου	4	20%
Απόφοιτος ΙΕΚ	5	25%
Απόφοιτος ΑΕΙ	4	20%
Απόφοιτος ΤΕΙ	5	25%
Κάτοχος Μεταπτυχιακού / Διδακτορικού	2	10%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.5 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.3: ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.3, το 20% των υπαλλήλων που ερωτήθηκαν είναι απόφοιτοι Λυκείου, το 25% είναι απόφοιτοι ΙΕΚ, το άλλο 25% είναι απόφοιτοι ΤΕΙ,

ένα επίσης 20% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ και το υπόλοιπο 10% είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού / Διδακτορικού Διπλώματος.

Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για τα έτη προϋπηρεσίας των υπαλλήλων του Δήμου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.6: ΕΤΗ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Έτη προϋπηρεσίας στον Δήμο Καλαμάτας		
1 έως 5	8	40%
6 έως 10	7	35%
11 έως 15	2	10%
16 – άνω	3	15%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.6 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.4: ΕΤΗ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.4, το 40% των ερωτηθέντων δουλεύουν στον Δήμο 1 – 5 έτη, το 35% δουλεύουν 6 – 10 έτη, το 10% έχουν 11 – 15 έτη προϋπηρεσίας και το υπόλοιπο 15% δουλεύουν στον Δήμο από 16 έτη και πάνω.

Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για την υπηρεσία στην οποία εργάζονται οι ερωτηθέντες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.7: ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σε ποια υπηρεσία του Δήμου Καλαμάτας εργάζεστε;		
ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ	2	10%
ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ	5	25%
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	4	20%
ΔΕΥΑΚ	5	25%
ΆΛΛΟ	4	20%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.7 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.5: ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.5, το 10 % των ερωτηθέντων εργάζεται στο λογιστήριο του Δήμου, το 25% εργάζεται στο πρωτόκολλο, το 20% εργάζεται στην γραμματεία, 25% των υπαλλήλων εργάζεται στην ΔΕΥΑΚ και το υπόλοιπο 20% σε άλλες υπηρεσίες.

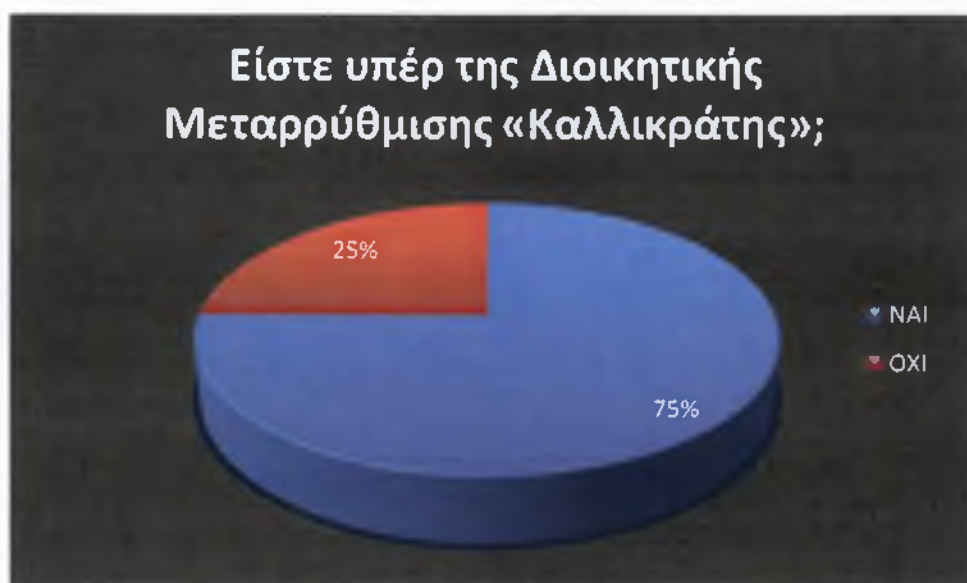
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για την γνώμη των υπαλλήλων του Δήμου για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση «Καλλικράτης».

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.8: ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Είστε υπέρ της Διοικητικής Μεταρρύθμισης «Καλλικράτης»;		
ΝΑΙ	15	75%
ΟΧΙ	5	25%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.8 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.6: ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.6, το 75% των υπαλλήλων που ερωτήθηκαν είναι υπέρ της Διοικητικής Μεταρρύθμισης «Καλλικράτης» ενώ το υπόλοιπο 25% είναι κατά.

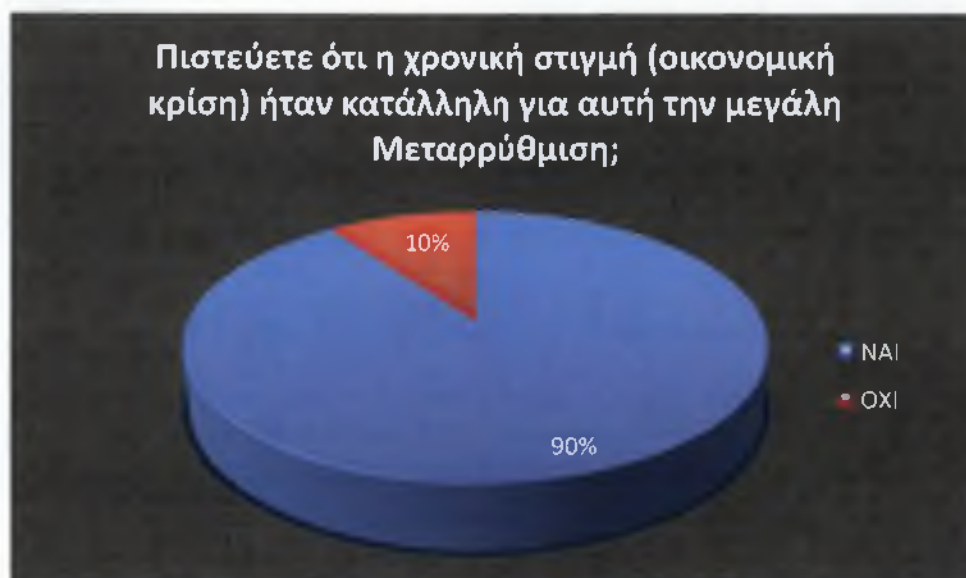
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για το αν οι υπάλληλοι πιστεύουν ότι η χρονική στιγμή (οικονομική κρίση) ήταν κατάλληλη για αυτή την μεγάλη Μεταρρύθμιση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.9: ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Πιστεύετε ότι η χρονική στιγμή (οικονομική κρίση) ήταν κατάλληλη για αυτή την μεγάλη Μεταρρύθμιση;		
ΝΑΙ	18	90%
ΟΧΙ	2	10%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από τον πίνακα 5.9 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.7: ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.7, το 90% των υπαλλήλων πιστεύουν ότι η χρονική στιγμή (οικονομική κρίση) ήταν κατάλληλη για αυτή την μεγάλη Μεταρρύθμιση, ενώ το υπόλοιπο 10% είναι αντίθετο με αυτή την άποψη.

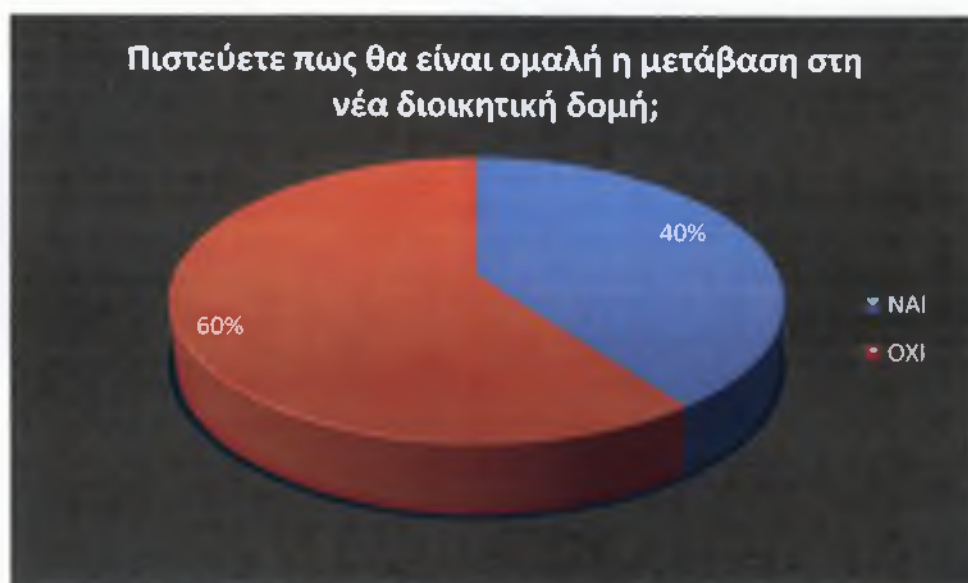
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για το αν οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι θα είναι ομαλή η μετάβαση στη νέα διοικητική δομή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.10: ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Πιστεύετε πως θα είναι ομαλή η μετάβαση στη νέα διοικητική δομή;		
ΝΑΙ	8	40%
ΟΧΙ	12	60%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.10 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.8: ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.8, το 40% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι θα είναι ομαλή η μετάβαση στη νέα διοικητική δομή, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό που φτάνει το 60% δεν το πιστεύει αυτό.

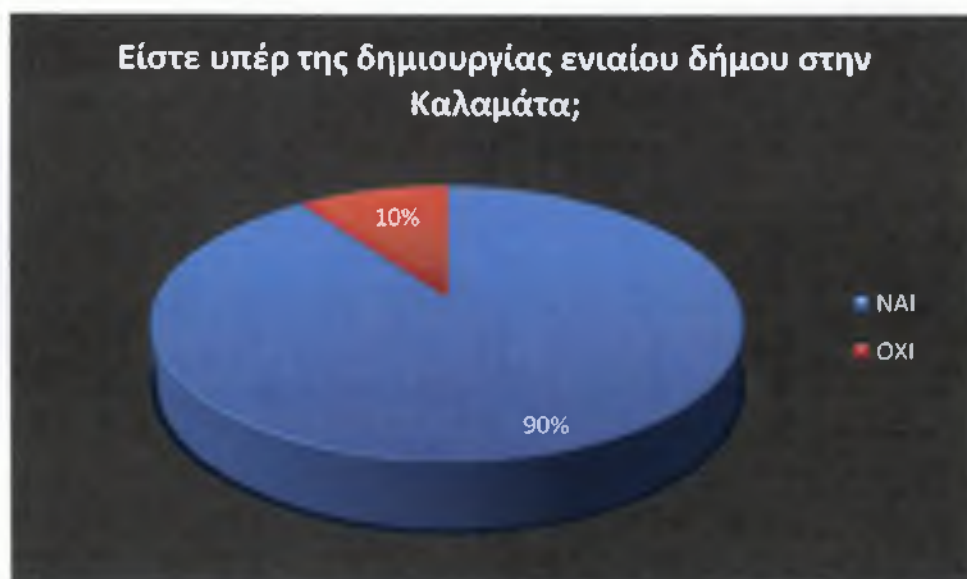
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για το αν οι υπάλληλοι του Δήμου είναι υπέρ στην δημιουργία ενιαίου δήμου στην Καλαμάτα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.11: ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΗΜΟΣ

Είστε υπέρ της δημιουργίας ενιαίου δήμου στην Καλαμάτα;		
ΝΑΙ	18	90%
ΟΧΙ	2	10%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.11 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.9: ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΗΜΟΣ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.9, το 90% των υπαλλήλων είναι υπέρ στην δημιουργία ενιαίου δήμου στην Καλαμάτα, ενώ το υπόλοιπο 10% δεν είναι σύμφωνο.

Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για το αν οι υπάλληλοι που ερωτήθηκαν έχουν αλλάξει υπηρεσία ή θέση μετά την δημιουργία του ενιαίου Δήμου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.12: ΑΛΛΑΓΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ Ή ΘΕΣΗΣ

Έχετε αλλάξει υπηρεσία ή θέση μετά την δημιουργία του ενιαίου Δήμου;		
ΝΑΙ	5	25%
ΟΧΙ	15	75%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από τον πίνακα 5.12 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.10: ΑΛΛΑΓΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ Ή ΘΕΣΗΣ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.10, το 75% των υπαλλήλων του Δήμου δεν έχει αλλάξει υπηρεσία ή θέση μετά την δημιουργία του ενιαίου Δήμου, ενώ το 25% έχει αλλάξει.

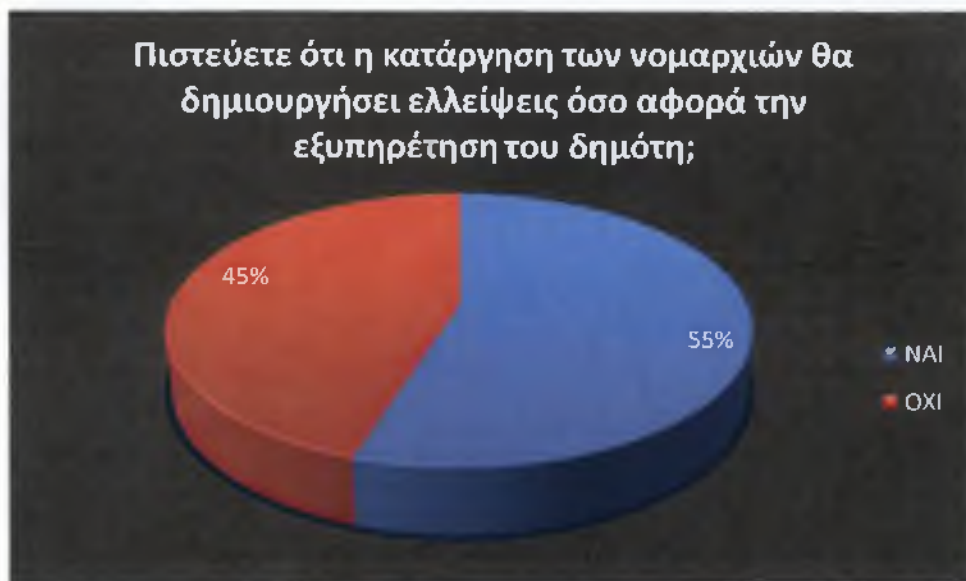
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για το αν οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η κατάργηση των νομαρχιών θα δημιουργήσει ελλείψεις όσο αφορά την εξυπηρέτηση του δημότη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.13: ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ

Πιστεύετε ότι η κατάργηση των νομαρχιών θα δημιουργήσει ελλείψεις όσο αφορά την εξυπηρέτηση του δημότη;		
ΝΑΙ	11	55%
ΟΧΙ	9	45%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.13 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.11: ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.11, το 55% των υπαλλήλων πιστεύει ότι η κατάργηση των νομαρχιών θα δημιουργήσει ελλείψεις όσο αφορά την εξυπηρέτηση του δημότη, ενώ το 45% δεν θεωρεί ότι θα συμβεί κάτι τέτοιο.

Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για την άποψη των ερωτηθέντων όσο αφορά τους νέους θεσμούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.14: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Πιστεύετε ότι με τους νέους θεσμούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα εξυπηρετείται καλύτερα ο πολίτης;		
ΝΑΙ	18	90%
ΟΧΙ	2	10%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.14 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.12: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.12, το 90% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι με τους νέους θεσμούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ο πολίτης θα εξυπηρετείται καλύτερα, ενώ το 10% δεν συμφωνεί με αυτή την άποψη.

Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για το αν οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου καλύπτει τις υπηρεσίες που πρόσφερε η Νομαρχία Μεσσηνίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.15: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου πιστεύετε ότι καλύπτει τις υπηρεσίες που πρόσφερε η Νομαρχία Μεσσηνίας;		
ΝΑΙ	12	60%
ΟΧΙ	8	40%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.15 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.13: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.13, το 60% των υπαλλήλων πιστεύει ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου καλύπτει τις υπηρεσίες που πρόσφερε η Νομαρχία Μεσσηνίας, ενώ το 40% είναι αντίθετο με αυτή την άποψη.

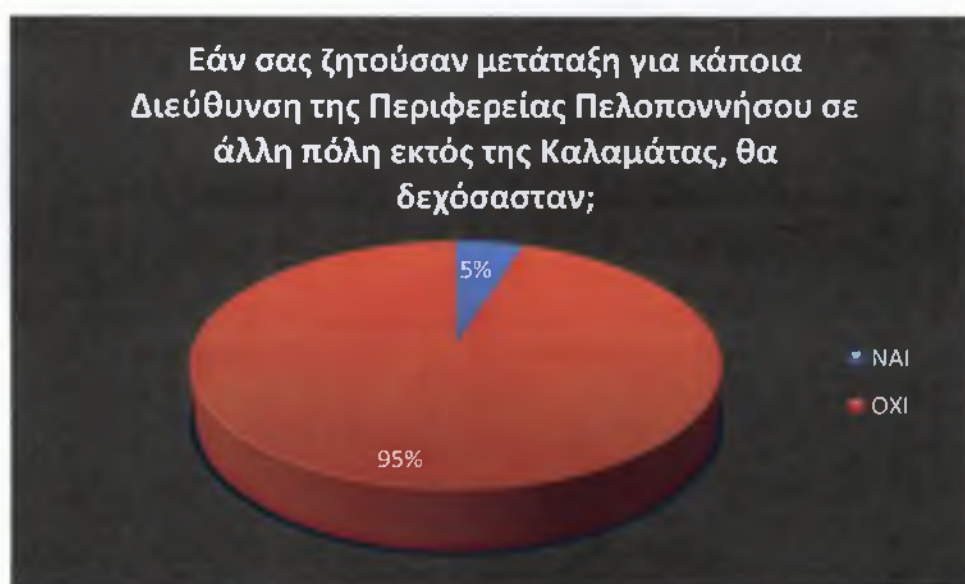
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για την στάση που θα κρατούσαν οι υπάλληλοι εάν τους ζητούσαν μετάταξη για κάποια Διεύθυνση της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε άλλη πόλη εκτός της Καλαμάτας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.16: ΜΕΤΑΤΑΞΗ

Εάν σας ζητούσαν μετάταξη για κάποια Διεύθυνση της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε άλλη πόλη εκτός της Καλαμάτας, θα δεχόσασταν;		
ΝΑΙ	1	5%
ΟΧΙ	19	95%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.16 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.14: ΜΕΤΑΤΑΞΗ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.14, σχεδόν όλοι όσοι ερωτήθηκαν (95%), δεν θα δέχονταν εάν τους ζητούσαν μετάταξη για κάποια Διεύθυνση της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε άλλη πόλη εκτός της Καλαμάτας και μόλις το 5% των ερωτηθέντων θα δεχόταν μετάταξη.

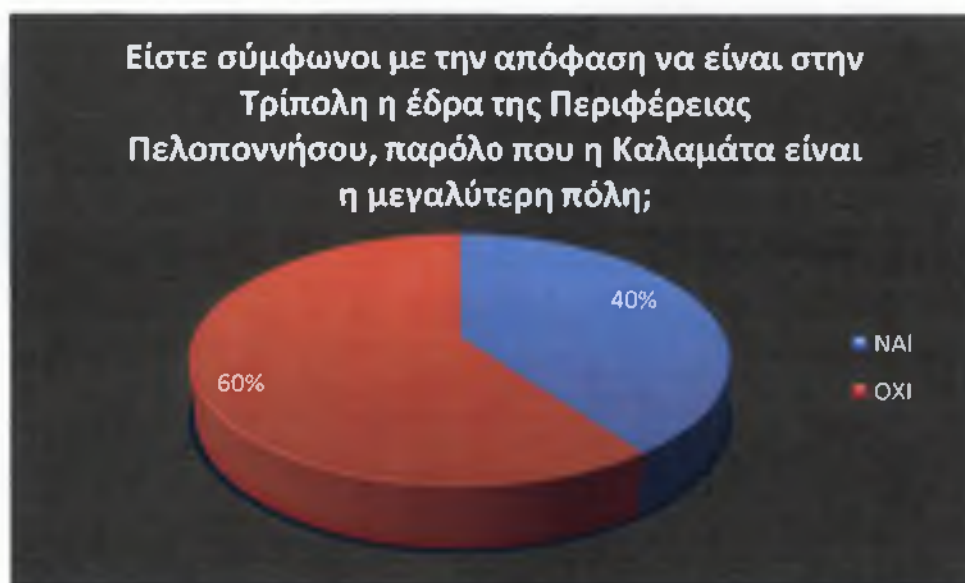
Ο παρακάτω πίνακας μας πληροφορεί για την άποψή τους που η Τρίπολη είναι η έδρα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρόλο που η Καλαμάτα είναι η μεγαλύτερη πόλη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.17: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Είστε σύμφωνοι με την απόφαση να είναι στην Τρίπολη η έδρα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρόλο που η Καλαμάτα είναι η μεγαλύτερη πόλη;		
ΝΑΙ	8	40%
ΟΧΙ	12	60%
ΣΥΝΟΛΟ	20	100%

Πηγή: Ιδία έρευνα

Από τον πίνακα 5.17 προκύπτει το παρακάτω διάγραμμα.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.15: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σύμφωνα με το διάγραμμα 5.15, το 40% των ερωτηθέντων συμφωνεί που η Τρίπολη είναι η έδρα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρόλο που η Καλαμάτα είναι η μεγαλύτερη πόλη, ενώ το 60% δεν το θεωρεί σωστή απόφαση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της εργασίας είναι να κάνουμε γνωστή την άποψη των υπαλλήλων του Δήμου Καλαμάτας για τις αλλαγές που προέκυψαν με την Διοικητική Μεταρρύθμιση «Καλλικράτης», πραγματοποιήσαμε την έρευνα που αναλύθηκε στο παραπάνω κεφάλαιο και τα συμπεράσματα είναι τα εξής:

- ✓ Οι περισσότεροι υπάλληλοι του Δήμου Καλαμάτας που ερωτήθηκαν (75%), είναι υπέρ της Διοικητικής Μεταρρύθμισης «Καλλικράτης».
- ✓ Σχεδόν όλοι οι υπάλληλοι (90%) πιστεύουν ότι η χρονική στιγμή (οικονομική κρίση) ήταν κατάλληλη για αυτή την μεγάλη Μεταρρύθμιση.
- ✓ Οι περισσότεροι (60%) πιστεύουν ότι δεν θα είναι ομαλή η μετάβαση στη νέα διοικητική δομή.
- ✓ Σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες (90%) είναι υπέρ στην δημιουργία ενιαίου δήμου στην Καλαμάτα.
- ✓ Το 75% των υπαλλήλων του Δήμου δεν έχει αλλάξει υπηρεσία ή θέση μετά την δημιουργία του ενιαίου Δήμου, ενώ το 25% έχει αλλάξει.
- ✓ Λίγο περισσότεροι από τους μισούς (55%), πιστεύουν ότι η κατάργηση των νομαρχιών θα δημιουργήσει ελλείψεις όσο αφορά την εξυπηρέτηση του δημότη.
- ✓ Οι περισσότεροι ερωτηθέντες (90%), πιστεύουν ότι με τους νέους θεσμούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ο πολίτης θα εξυπηρετείται καλύτερα.
- ✓ Το 60% των υπαλλήλων πιστεύει ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου καλύπτει τις υπηρεσίες που πρόσφερε η Νομαρχία Μεσσηνίας.

- ✓ Σχεδόν όλοι όσοι ερωτήθηκαν (95%), δεν θα δέχονταν εάν τους ζητούσαν μετάταξη για κάποια Διεύθυνση της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε άλλη πόλη εκτός της Καλαμάτας.

- ✓ Περισσότεροι από τους μισούς (60%), δεν συμφωνούν που η Τρίπολη είναι η έδρα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρόλο που η Καλαμάτα είναι η μεγαλύτερη πόλη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Άγνωστος, (2010)**, «*Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Δημοτικών εκλογών*», ανακτήθηκε από: <http://radionefeli.com/ViewArticle.aspx?aid=593>, 17/9/2010
2. **Άγνωστος, (2010)**, «*Όλες οι αρμοδιότητες στους δήμους*», <http://www.atticafreepress.gr>, 27/03/2010.
3. **Γεωργούλας, Μ., (1995)**, «*Η λαϊκή εξουσία στη Ελεύθερη Ελλάδα*», Εκδόσεις ΘΕΜΕΛΙΟ, Αθήνα.
4. **Γουντχάουζ, Κ., (2001)**, «*Το Μήλον της Έριδος*», Εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα.
5. **Δαράκη, Π., (1995)**, «*Πολιτισμός & Τοπική Αυτοδιοίκηση*» Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ, Αθήνα.
6. **Δήμος Καλαμάτας**
7. **Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας**
8. **Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος LAROUSSE**: «*Σύντομη ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα*»
9. **Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης**, «*Τι αλλάζει με το προσχέδιο Καλλικράτης*», www.eetaa.gr/kallikratis/kallikratis_allages.ppt
10. **Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης**, www.ita.org.gr
11. **Καμιζής, Δ., (2010)**, «*Σύντομη ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα*» ανακτήθηκε από: <http://dimitriskamizis.blogspot.com.18/1/2010>

12. Κοινωνικός Φορέας Δήμου Καλαμάτας
13. Μαραγκάκη, Μ., (2008), «Αρμοδιότητες τοπικής Αυτοδιοίκησης», Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, ΤΕΙ Κρήτης.
14. Μπέικος, Γ., (1995), «Η λαϊκή εξουσία στη Ελεύθερη Ελλάδα», Εκδόσεις ΘΕΜΕΛΙΟ, Αθήνα.
15. Νάστος, Ε.Γ., (2010), «Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της ΤΑ», *Περισκόπιο*, Αμύνταιο, Φλώρινα, επίσης διαθέσιμο στο: <http://www.lexovitis.gr>
16. Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Σύσταση – συγκρότηση Δήμων, περιφερειών και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων , Απρίλιος 2010
17. Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, *Οι 20 μεγάλες καινοτομίες του «Καλλικράτη»*, 14/5/2010
18. Ψυχάρης, Ι., (2003), «Η οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στην Ελλάδα», Λέκτορας Περιφερειακής Οικονομικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος, Δεκέμβριος 2008.
19. <http://www.eetaa.gr/kodikas/>
20. <http://www.kal.gr/dhmosio/dhmarxeio.htm>
21. <http://www.kal.gr/dhmosio/dhmosies-up.htm>
22. <http://www.kal.gr/dhmosio/organismoi.htm>
23. <http://www.kal.gr/dhmosio/ote-deh-deuak.htm>

24. <http://www.kalamata.gr>

25. <http://www.kedke.gr>

26. <http://www.statistics.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Φύλο

Άνδρας

Γυναίκα

2. Ηλικία

18-25

26-30

31-35

36-40

41-45

46- Άνω

3. Μορφωτικό επίπεδο

Απόφοιτος Λυκείου

Απόφοιτος ΙΕΚ

Απόφοιτος ΑΕΙ

Απόφοιτος ΤΕΙ

Κάτοχος Μεταπτυχιακού / Διδακτορικού

4. Έτη προϋπηρεσίας στον Δήμο Καλαμάτας

1-5

6-10

11-15

16 – Άνω

5. Σε ποια υπηρεσία του Δήμου Καλαμάτας εργάζεστε;

.....

6. Είστε υπέρ της Διοικητικής Μεταρρύθμισης «Καλλικράτης»;

Ναι

Όχι

7. Πιστεύετε ότι η χρονική στιγμή (οικονομική κρίση) ήταν κατάλληλη για αυτή την μεγάλη Μεταρρύθμιση;

Ναι

Όχι

8. Πιστεύετε πως θα είναι ομαλή η μετάβαση στη νέα διοικητική δομή;

Ναι

Όχι

9. Είστε υπέρ της δημιουργίας ενιαίου δήμου στην Καλαμάτα;

Ναι

Όχι

10. Έχετε αλλάξει υπηρεσία ή θέση μετά την δημιουργία του ενιαίου Δήμου;

Ναι

Όχι

11. Πιστεύετε ότι η κατάργηση των νομαρχιών θα δημιουργήσει ελλείψεις όσο αφορά την εξυπηρέτηση του δημότη;

Ναι

Όχι

12. Πιστεύετε ότι με τους νέους θεσμούς ηλεκτρονικής διακυβέρνησης θα εξυπηρετείται καλύτερα ο πολίτης;

Ναι

Όχι

13. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου πιστεύετε ότι καλύπτει τις υπηρεσίες που πρόσφερε η Νομαρχία Μεσσηνίας;

Ναι

Όχι

14. Εάν σας ζητούσαν μετάταξη για κάποια Διεύθυνση της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε άλλη πόλη εκτός της Καλαμάτας, θα δεχόσασταν;

Ναι

Όχι

15. Είστε σύμφωνοι με την απόφαση να είναι στην Τρίπολη η έδρα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρόλο που η Καλαμάτα είναι η μεγαλύτερη πόλη;

Ναι

Όχι

Ευχαριστούμε πολύ!!!